745w/10386

ეროვნული თავისუფლების გზით — პიროვნული თავისუფლებისაკენ!
პიროვნული თავისუფლების გზით — ეროვნული თავისუფლებისაკენ!

საქართველო

სახალხო ფრონტი № 2 12 XI 1989

იკვრება ინტერფრონტის წრე

ანტიქართულ პროვოკაციებს ქვემო ქართლსა და აფხაზეთის ასსრ-ში დაემატა სეპარატისტული გამოხდომები ცხინვალის ოლქში. 1989 წლის 9 ნოემბერს დილით, ოსი ეროვნების, „ადამონ ნიხასის" მიერ ორგანიზებული, ბრბო შემოერტყა პარტიის საოლქო კომიტეტის შენობას, ძალადობით დაიკავა იგი, დააკავა თანამშრომლები და აიძულა თანამდებობის პირები ჩეხოევი და გუჩმაზოვი დაეწერათ განცხადება გადადგომის შესახებ. ჩვენს ხელთ არსებული ცნობით,, სამხრეთ ოსეთის ოლქი სესიის მიერ რესპუბლიკად (?) იქნა გამოცხადებული. შემდგომი ღამით მოძალადენი შინაგანი ჯარის ნაწილებმა გარეკეს. მაგრამ არავინ დაუკავებიათ და იარაღი არავისთვის ჩამოურთმევიათ. იმავე დღეს მოხდა ოსური სკოლის უფროსკლასელების შეჭრა ქართულ სკოლაში და ქართველი უმცროსკლასელების შეურაცხყოფა.

მიგვაჩნია, რომ „ადამონ ნიხასს" აყოლილი ოსი მოსახლეობის ალვირახსნილი ანტიქართული მოქმედება შიდა ქართლში, რომელსაც რუსულმა იმპერიალიზმმა უკანონოდ უწოდა ოსეთი, კიდევ ერთი რგოლია ამ ანტიქართული აქციების ჯაჭვში.

ქართველმა ხალხმა პროტესტი უნდა გამოუცხადოს სსრკ მთავრობას ამ აქციების ორგანიზაციისა და ხელშეწყობისთვის და საქართველოს მთავრობას პასიურობისათვის.

ქართველი ხალხი ყველა რეგიონში მზად უნდა იყოს იმ თავდასხმების მოსაგერიებლად, რომელნიც მიზნად ისახავენ საქართველოს ტერიტორიისა და ქართველი ხალხის ხელყოფას.

ამ დროს კი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი აგრძელებს მოღალატეობრივ უმოქმედობას. მან ჩაშალა რიგგარეშე სესიის მოწვევა და ამჟამადაც შესაძლოა ცდილობს გადაავადოს იმ კანონპროექტთა მიღება, რომლეიც უაღამწყვეტი მნიშვნელობისაა ჩვენი სამშობლოს მომავლისათვის.

მიგვაჩნია, რომ თუ 17 ნოემბრის სესიამდე სსრკ-ს უმაღლეს საბჭოს ... მოასწრო საქართველოსათვის საზიანო ნაბიჯების გადადგმა, ეს იქნება ქართველი ერის ინტერესების ღალატი საქართველოს ხელმძღვანელობის მიერ.

აღვნიშნავთ, რომ საქართველოს უმაღლესი საბჭოს მოუწვევლობა ამ უმძიმესი განსაცდელის პირობებში, რაც საქართველოს 1989 წლის გაზაფხულიდან ადგას, დანაშაულებრივი პასიურობაა.

უახლოესი სესიისაგან საქართველოს სახალხო ფრონტი მოითხოვს შემდეგს:

1) სესიის დაწყებისთანავე გადადგეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ნდობადაკარგული პრეზიდიუმის თავმჯდომარე და წევრები.

2) განიხილოს რსფსრ-ის მიერ 1921 წელს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ანექსიის საკითხი და აღიაროს საქართველო დაპყრობილ ქვეყნად.

3) მიიღოს საქართველოს სსრ კონსტიტუციის შესწორებათა და დამატებათა საქართველოს სახალხო ფრონტის მიერ წარდგენილი პროექტი.

4) მიიღოს საქართველოს სსრ სახალხო დეპუტატთა უზენაესი საბჭოს არჩევნების კანონის სსფ-ს მიერ წარდგენილი შესწორებანი.

5) დაამტკიცოს 9 აპრილის მოვლენის შემსწავლელი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს კომისიის დასკვნები.

6) მიიღოს კანონი ეროვნული საჯარისო შენაერთების შესახებ.

7) მისცეს ობიექტური სამართლებრივი და პოლიტიკური შეფასება ანტიქართული ტერორისტული აქციების სერიას, რომლებიც დაიწყო ქვემო ქართლში ა. წ. ივნისის ბოლოს, შუა ივლისიდან გაგრძელდა აფხაზეთის ასსრ-ში და ამჟამად გრძელდება ცხინვალის ოლქში.

ამ მოთხოვნათა შეუსრულებლობას საქართველოს სახალხო ფრონტი ჩათვლის ქართველი ერის ინტერესების პირდაპირ ღალატად საქართველოს უმაღლესი საბჭოს სესიის მიერ და იმოქმედებს შესაბამისად.

11 ნოემბერი, 1989 წელი.

საქართველოს ეროვნულ-პოლიტიკური ორგანიზაციების ერთობლივი კომუნიკე

ჩვენ — საქართველოს ეროვნულ-პოლიტიკური ორგანიზაციები: საქართველოს ჰელსინკის კავშირი, წმინდა ილია მართლის საზოგადოება, საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია, საქართველოს ეროვნული-დამოუკიდებლობის პარტია, საქართველოს დემოკრატიული პარტია, საქართველოს კონსტიტუციურ-მონარქისტული პარტია, საქართველოს ეროვნული სამართლიანობის პარტია, ქრისტიან-დემოკრატთა ახალგაზრდული ასოციაცია — ვაცხადებთ, რომ ამიერიდან ვიწყებთ ერთიან ბრძოლას საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის, ეროვნული ხსნისა და აღორძინებისათვის.

მერაბ კოსტავას ნათელი სული მოგვიწოდებს გაერთიანებისაკენ, რამეთუ მისი ოცნება იყო საქართველოს ყველა ეროვნულ ძალთა კონსოლიდაცია და ერთობლივი ბრძოლა საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის. აღსრულდა მისი ოცნება, დე იყოს ნება მისი!

ჩვენს შორის მიღწეულია პოზიციათა შეთანხმება საჭირბოროტო ეროვნული პრობლემების გადაწყვეტის გზებთან დაკავშირებით, რამეთუ ჩვენს პროგრამებსა და პოლიტიკურ შეხედულებებს შორის ნიუანსური განსხვავებანი არ გვაძლევს დაქსაქსული, სეპარატისტული მოქმედების საფუძველს, მით უმეტეს, რომ ჩვენი მიზანი ერთია — საქართველოს დამოუკიდებლობა. ამიერიდან ჩვენ ურთიერთთან შევათანხმებთ ტაქტიკურ და სტრატეგიულ საკითხებს, აქციებს დავგეგმავთ და განვახორციელებთ ერთობლივად და ვიმოქმედებთ საერთო გადაწყვეტილებების საფუძველზე. სადავო და საკონფლიქტო საკითხებს გადავწყვეტთ მოლაპარაკების გზით.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია, საქართველოს დემოკრატიული პარტია და ეროვნული სამართლიანობის პარტია ბრუნდებიან ეროვნული ხსნის მთავარ კომიტეტში, ხოლო კონსტიტუციურ-მონარქისტული ... ქრისტიან-დემოკრატთა ახალგაზრდული ასოციაცია მოდიან ეროვნული ხსნის მთავარ კომიტეტში.

ღმერთი იყოს ჩვენი მფარველი!

ზვიად გამსახურდია, გიორგი ჭანტურია, ... ძაძამიძე(?) ... ქადაგიშვილი, ირინე სარიშვილი, ... რეთელი, თემურ სუმბათაშვილი, ... შვილი, ვაჟა ადამია, ნინო რატიშვილი, ... ფავლენიშვილი, თემურ ჟორჟოლიანი, გია ნელიძე, ირაკლი შენგელაია, ვაჟა მთავრიშვილი, ვახტანგ ტალახაძე, თენგიზ შარმანაშვილი, ავთანდილ იმნაძე, ცაცო ჟორჟოლიანი, ირაკლი კაკაბაძე, გიზო კორძაძე.

1989 წლის 29 ოქტომბერი

ქრონიკა

29 ოქტომბერს, საქართველოს სახალხო ფრონტის თაოსნობით, თბილისში, რუსთაველის ძეგლთან გაიმართა მრავალათასიანი მიტინგი. საქართველოს სახალხო ფრონტი, მისი გამგეობა ითხოვდა უმაღლესი საბჭოს სესიის სასწრაფოდ მოწვევას. მიტინგზე დადგა სხვა საკითხებიც, კერძოდ, აფხაზეთისა და ცხინვალის ოლქში შექმნილი ვითარებისა, ახალწვეულების მიერ ჯარში გაწვევის წინააღმდეგ მიმართული აქციისა, რომელმაც უკვე მთელი საქართველო მოიცვა. მიტინგზე გამოვიდა აფხაზეთის ქართული ეროვნული სათათბიროს წევრი ნუგზარ მგალობლიშვილი, მის სიტყვას ჩვენი გაზეთის მეორე გვერდზე გთავაზობთ. სხვა გამომსვლელებმა აღნიშნეს, რომ დაძაბულობა მთელს საქართველოში გრძელდება, მთავრობა ვერ აგვარებს რიგ, გადაუდებელ საკითხებს, საჭიროა მეტი ზემოქმედება არსებულ ხელისუფლებაზე მშვიდობიანი გზით.

მიტინგზე სიტყვები წარმოთქვეს ნოდარ ნათაძემ, ზვიად გამსახურდიამ, ირაკლი წერეთელმა და სხვებმა. ირაკლი წერეთელმა განაცხადა, რომ საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიის წევრები მთავრობის სახლთან საერთაშორისო მისიების ჩამოსვლის მოთხოვნით მჯდომარე გაფიცვას იწყებდნენ.

მიტინგის მონაწილენი დაიძრნენ მთავრობის სახლისკენ, გაანგრიეს მის წინ მდებარე მესერი და დაიწყეს აქცია. იმავე საღამოს ყველა ოპოზიციურ ძალას შორის მოხდა შეთანხმება და გამოიცა ერთობლივი კომუნიკე ეროვნული ხსნის მთავარი კომიტეტის სახელით. მჯდომარე გაფიცვას მალე შეუერთდნენ აფხაზეთის საკითხისადმი მიძღვნილი და წვევამდელების საპროტესტო აქციების მონაწილენი.

ეროვნული ხსნის მთავარ კომიტეტსა და საქართველოში ამჟამად არსებული ხელისუფლების წარმომადგენლებს შორის შედგა რამდენიმე შეხვედრა. ზოგიერთ საკითხში მიღწეულია შეთანხმება. მჯდომარე გაფიცვა რამდენიმე დღეში შეწყდა. ასევე, როგორც სამხატვრო გალერეის წინ გამართული აფხაზეთის საკითხისადმი მიძღვნილი საპროტესტო აქციის მონაწილეებმა გვითხრეს, ერთი დღის წინ დროებით შეწყდა ეს აქცია. სპორტის სასახლესთან მიმდინარე წვევამდელთა საპროტესტო აქცია კი გრძელდება და უფრო და უფრო მეტ ხალხს იკრებს.

●

7 ნოემბერს თბილისში და საქართველოს სხვა ქალაქებში საშვიდნოემბრო დემონსტრაცია არ გამართულა. ხალხი გამოვიდა ქუჩებში და მონაწილეობა მიიღო მრავალათასიან სამგლოვიარო მიტინგებსა და დემონსტრაციებში.

7 ნოემბერი იმპერიის სხვადასხვა ქალაქში

მოსკოვი. მაშინ, როდესაც გორბაჩოვი სხვა ხელმძღვანელებთან ერთად აღლუმს იღებდა წითელ მოედანზე, აქედან 5 კმ-ს დაშორებით მიმდინარეობდა ალტერნატიული საპროტესტო დემონსტრაცია. აქცია, რომელიც ორგანიზებული იყო პარტია „დემოკრატიული კავშირის", რუსეთის სახალხო ფრონტის, მოსკოვის ამომრჩეველთა ასოციაციის მიერ, და რომელშიც ოციათასამდე ადამიანი მონაწილეობდა, დაიწყო დილის 7 საათზე „დინამოს" სტადიონთან. დასახელებული პოლიტიკური ორგანიზაციების გარდა დემონსტრაციაში მონაწილეობდნენ მოსკოვის სახალხო ფრონტის, საზოგადოება „მემორიალის", ანარქო-სინდიკალისტების პარტიის და სხვა პოლიტიკური ჯგუფებისა და გაერთიანებების წევრები. დემონსტრანტებს მოჰქონდათ შემდეგი შინაარსის პლაკატები: „მოვითხოვთ თავისუფლებას!", „ძირს კომპარტიის მონოპოლია ხელისუფლებაზე", „ძირს სუკი!" და სხვა. ხალხმრავალი კოლონა წითელი მოედნისაკენ დაიძრა, მაგრამ სამართალდამცავი ორგანოების „მონდომებით" არ იქნა მიშვებული მოედნამდე. მაშინ საპროტესტო აქციის მონაწილენი სპორტკომპლექს „ოლიმპიისკის" მიმართულებით წავიდნენ, სადაც ორი საათის შემდეგ გაიმართა მიტინგი. მიტინგზე პოლიტიკური გაერთიანებების წევრებთან ერთად სიტყვით გამოვიდნენ სსრკ სახალხო დეპუტატები ივანოვი, გდლიანი, მურაშოვი, ანდრეევი. დეპუტატმა გდლიანმა ხალხს მოუწოდა საყოველთაო პოლიტიკური გაფიცვებისაკენ იმ შემთხვევაში, თუ ხელისუფლება შემოიღებს საგანგებო მდგომარეობას მთელ სსრკ-ში, რაც მოსალოდნელია.

დეპუტატმა იური ანდრეევმა განაცხადა, რომ „საჭიროა პერესტროიკის დაცვა ლიგაჩოვისა და გორბაჩოვისაგან".

რიგა. წინა წლებისაგან განსხვავებით, ოქტომბრის გადატრიალების აღსანიშნავი ზეიმი არ გამოირჩეოდა პომპეზურობით. სამხედრო აღლუმი ძალიან „მოკრძალებული" იყო, ხოლო დემონსტრაციაში, რომელიც სულ 40 წუთს გაგრძელდა, ძირითადად რუსულენოვანი მოსახლეობა მონაწილეობდა.

ვილნიუსი. აქაც, რიგის მსგავსად, ხელისუფლების მიერ მოწყობილ სამხედრო აღლუმსა და დემონსტრაციაში ძირითადად რუსულენოვანი მოსახლეობა მონაწილეობდა.

ტალინი. ესტონელმა ერმა ბოიკოტი გამოუცხადა 7 ნოემბრის „დღესასწაულს" და დემონსტრაციაში მხოლოდ რუსულენოვანი მოსახლეობა მონაწილეობდა.

კიშინიოვი. მოლდავეთის დედაქალაქში ათასობით დემონსტრანტი გადაუდგა ტანკებს და ჯავშანტრანსპორტიორებს და არ გაუშვა ისინი ლენინის მოედანზე, სადაც უნდა ჩატარებულიყო ხელისუფლების მიერ ორგანიზებული სამხედრო აღლუმი და დემონსტრაცია. საპროტესტო აქციის მონაწილეებმა, რომლებსაც ხელში სამფეროვანი ეროვნული დროშები ეჭირათ, გაარღვიეს მილიციის კორდონები და ლენინის მოედანზე შევიდნენ. ხელისუფლების წარმომადგენლები იძულებული გახდნენ, დაეტოვებინათ საზეიმო ტრიბუნა...

დასავლეთის საინფორმაციო წყაროებზე დაყრდნობით პუბლიკაცია მოამზადა

ვასილ ლაბიაშვილმა.

ეროვნული ხსნის მთავარი კომიტეტის განცხადება

1989 წლის 31 ოქტომბერს ეროვნული ხსნის მთავარმა კომიტეტმა, რომელიც პარიტეტულ საწყისებზე აერთიანებს საქართველოს ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის წამყვან პოლიტიკურ ორგანიზაციებს და კერძოდ, საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიას, წმ. ილია მართლის საზოგადოებას, საქართველოს ჰელსინკის კავშირს, ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიას, ეროვნული სამართლიანობის პარტიას, საქართველოს კონსტიტუციურ-მონარქისტულ პარტიას, საქართველოს დემოკრატიულ პარტიას, ქრისტიანულ-დემოკრატიულ ახალგაზრდულ კავშირს, ეროვნული ღირსების კავშირს, თავისუფალ დემოკრატთა კავშირს, მიიღო გადაწყვეტილება იმის თაობაზე, რომ დღევანდელი საქართველოს მთელი მასშტაბით ჩატარებულ იქნას საყოველთაო-სახალხო კენჭისყრა საკითხზე: გსურთ თუ არა, რომ საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის საკითხი განხილულ იქნას საერთაშორისო სამართლის დონეზე.

ამა წლის 8 ნოემბრიდან ეროვნული ხსნის მთავარი კომიტეტი იწყებს აღნიშნულ საკითხზე საყოველთაო-სახალხო კენჭისყრის ორგანიზაციულ მომზადებას. შექმნილია საყოველთაო-სახალხო კენჭისყრის ცენტრალური კომისია; შექმნილია სპეციალური კომისია, რომელიც მუშაობს საყოველთაო-სახალხო კენჭისყრის ჩატარების კანონპროექტის საბოლოო რედაქტირებაზე. ცენტრალური კომისიის სრული შემადგენლობა და ადგილმდებარეობა, საყოველთაო-სახალხო კენჭისყრის კანონპროექტი და ბოლოს, საყოველთაო-სახალხო კენჭისყრის დაწყების თარიღი ცნობილი იქნება საქართველოს მთელი კანონიერი მოსახლეობისათვის უახლოეს მომავალში.

ზემოთ აღნიშნულ საკითხზე საყოველთაო-სახალხო კენჭისყრის საბოლოო შედეგებს, რომელიც გამომხატველი იქნება საქართველოს კანონიერი მოსახლეობის ჭეშმარიტი ნებისა, ეროვნული ხსნის მთავარი კომიტეტის მიერ გამოყოფილი დელეგაციები წარუდგენენ საერთაშორისო სამართლებრივ ორგანიზაციებს — გაერთიანებული ერების ორგანიზაციას, ევროპის საბჭოს, ევროპის პარლამენტს.

ღმერთი იყოს ჩვენი მფარველი ამ დიდ საქმეში!

გაუმარჯოს დამოუკიდებელ, ერთიან, ქრისტიანულ საქართველოს!

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ნუგზარ მგალობლიშვილის სიტყვა

ცნობილია, თუ რა მძიმე პოლიტიკური ვითარება შეიქმნა ბოლო ათწლეულების მანძილზე აფხაზეთში. საზოგადოებრიობის მრავალი მოთხოვნის მიუხედავად ხელისუფლება და შესაბამისი სახელმწიფო სამსახურები წაყრუებითა და უმოქმედობით გზას უკაფავდნენ ყოველგვარ მანკიერებასა და უმსგავსობას, განმკითხავი კი არსად ჩანდა, რის შედეგადაც ვითარება კიდევ უფრო დაიძაბა და ჩვენ გავხდით აპრილ-ივლისის ვანდალური თავდასხმების მოწმენი.

აფხაზური მოძრაობა ეროვნული არ არის და ვერც იქნება, რამეთუ აფხაზნი ეროვნულ-კულტურულ შევიწროებას არ განიცდიან. პირიქით, თვით აფსუა სეპარატისტები, პროვოკაციული მიზნებისათვის იყენებენ რა ქართული ენის სახელმწიფო პროგრამას, როგორც აფხაზური ენის განვითარების დამთრგუნავს, ხელისშემშლელ ძირითად პირობას, უტიფრად უარყოფენ აფხაზური ენის სახელმწიფო სტატუსს და ზღუდავენ მისი გამოყენების არეალს. აი, რას გვთავაზობს გაზეთ „Сов. Абхазия"-ში დაბეჭდილ მიმართვაში აფხაზთა საგაფიცვო კომიტეტი:

«Решить вопрос о том, что на территории Абхазской АССР, в силу многоязычности республики, делопроизводство должно вестись на русском языке. Грузинский, армянский, греческий, эстонский и другие языки, не говоря уже об абхазском, должны иметь одинаковые права и обеспечивать культурные и нравственные потребности этих народов».

აფხაზური მოძრაობა თავისი [illegible]ნაარსით არც სოციალური [illegible] მოვუსმინოთ სტატისტიკის [illegible]ემებს: აფხაზები [illegible] რესპუბლიკის [illegible] 17 პროცენტს შეა[illegible]ზეთის ასსრ მე-11 [illegible]ლლესი საბჭოს 140 [illegible]7 აფხაზია, ქართ[illegible]ლნიც ავტონო[illegible]იკის მოსახლეო[illegible]4 პროცენტს შეადგენენ, [illegible]ძალლეს საბჭოში წარმოდგენილი არიან 53 დეპუტატით. აფხაზეთის ასსრ მთავრობის 11 მინისტრიდან აფხაზია 8, ქართველი — 3; სახელმწიფო კომიტეტის 8 თავმჯდომარიდან აფხაზია 5, ქართველი — 3; აფხაზეთის ასსრ რაიონული და საქალაქო პარტიული კომიტეტების 8 პირველი მდივნიდან აფხაზია 4, ქართველი — 3, რუსი — 1; საქართველოს კპ აფხაზეთის საოლქო კომიტეტის ადმინისტრაციული განყოფილების გამგე, რესპუბლიკის იუსტიციის მინისტრი, რესპუბლიკის პროკურორი, უმაღლესი სასამართლოს თავმჯდომარე აფხაზები არიან; რაიონებისა და ქალაქების 8 პროკურორიდან 5 აფხაზია; ყველა შემოქმედებითი კავშირის თავმჯდომარე, გარდა არქიტექტორთა კავშირისა, ეროვნებით აფხაზია, აღარაფერს ვამბობთ აფხაზეთის საოლქო კომიტეტისა და მინისტრთა საბჭოს აპარატზე. „აფხაზი" გახდა სოციალურად პრივილეგირებული კასტა, რასაც არ ვხვდებით სსრკ არც ერთ ავტონომიურ წარმონაქმნში.

თავისთავად იბადება კითხვა: მაშ, რა სახის მოძრაობასთან გვაქვს საქმე?

იმპერიული იდეოლოგია ვერ დაუპირისპირდა ქართულ ფენომენს ეთნიკურად, კულტურულად და პოლიტიკურად. ამდენად, მან, მცირე ერის განვითარებისათვის მზრუნველის ნიღაბს ამოფარებულმა, აფხაზისათვის სოციალური პრივილეგიების მინიჭებით უპრეცედენტო ფაქტის წინაშე დაგვაყენა — მოსახლეობის 17 პროცენტი გაიბატონა მოსახლეობის 83 პროცენტზე. ფაქტიურად საქმე გვაქვს აპარტეიდის სამარცხვინო მოვლენასთან. ცხადია, აფხაზთა თანამდებობრივი პრივილეგიები იმპერიული იდეოლოგიის აპოლოგეტების ყველაზე საიმედო დასაყრდენი გახდა ეროვნული მოძრაობის ჩასახშობად საქართველოში.

ამგვარად, ე. წ. „აფხაზური მოძრაობა" არ არის არც ეროვნული და არც სოციალური. ის უნდა შეფასდეს როგორც თანამდებობრივ-იდეოლოგიური მოძრაობა.

ბოლო ათეული წლების განმავლობაში აფხაზი სეპარატისტების ანტიქართული მოძრაობა ქართველთაგან თითქმის უპასუხოდ რჩებოდა. დამცირებული და შეურაცხყოფილი ქართველობა იობის მოთმინებას იჩენდა, რადგან აფხაზეთის ასსრ მთავრობა დღემდე თითქოს სრულად არ იზიარებდა ექსტრემისტთა იდეებს. ლიხნში ჩატარებულმა აქციამ კი საბოლოოდ გამოაშკარავა ადგილობრივ საბჭოთა და პარტიულ ხელისუფალთა სეპარატისტული და ექსტრემისტული პოზიციები, რამაც ქართველობა საბოლოოდ დაარწმუნა იმაში, რომ აფხაზეთის ასსრ მთავრობა და პარტიული აპარატი მთელი აფხაზეთის მოსახლეობის ინტერესებს კი არ გამოხატავენ, არამედ ფაქტიურად ისინი არიან ანტიქართული მოძრაობის ფარული ხელმძღვანელები.

„აფხაზური წერილის" ერთ-ერთი მიზანი გახლდათ ანტიქართული ფსიქოზის „მეცნიერული დასაბუთებაც", სადაც მთავარი აქცენტი გადმოტანილია საბჭოთა პერიოდზე. ძირითადად გამოყენებულია ორი ფენომენი — ე. წ. მენშევიკური მთავრობის მოღვაწეობა აფხაზეთში და სტალინ-ბერიას ქმედებათა ახსნა არა სოციალურ-პოლიტიკური მოტივებით, არამედ მათი ეროვნულობის (ქართველობის) წინა პლანზე წამოწევით.

ავტონომიურ რესპუბლიკაში დემოკრატიულმა და სამართლებრივმა პროცესებმა წყალი შეუყენეს აფხაზი ექსტრემისტების ყოველგვარი პრივილეგიების ხელშეუვალობის სტატუსს, რამაც უკიდურესად გააქტიურა მათი ძალები. როგორც მიუთითებს ბატონი გივი გუმბარიძე, „შეიმჩნევა იმის აშკარა სიმპტომები, რომ ექსცესები ეროვნებათშორის ნიადაგზე ხშირად წინასწარ არის დაპროგრამებული და გამიზნული საიმისოდ, რომ მოითხოვონ კომენდანტის საათის, მმართველობის განსაკუთრებული ფორმის შემოღება, და, მაშასადამე, უკუაგდონ დემოკრატიული პრინციპები, გადაუხვიონ აღებულ კურსს". ანტიდემოკრატიულმა ძალებმა აფხაზეთში არაერთგზის ხელოვნურად მიმართეს პროვოკაციის სხვადასხვა ხერხს, რათა თავად ქართველნი გამხდარიყვნენ სისხლიანი აქციის ინიციატორები:

1. ე. წ. „აფხაზური წერილი" და ანტიქართული პროპაგანდა მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით.
2. ლიხნის მიტინგი.
3. პირველი აპრილის ბარბაროსული აქცია.
4. 9 აპრილის ტრაგედიის დადებითი შეფასება (გოგუას ინტერვიუ თავისუფლების კორესპონდენტთან).

9 აპრილის ტრაგედიის მემორიალის გარშემო ხელოვნურად ატეხილი აურზაური ქ. ოჩამჩირეში, ამ მემორიალისავე ხელყოფა ქ. სოხუმში.

6. გაზეთ „საბჭოთა აფხაზეთის" ტირაჟის განადგურება და სტამბის დარბევა.
7. 14 ივლისს თსუ სოხუმის ფილიალში უხუცესთა დელეგაციის მოვლინება ულტიმატუმით.

მიუხედავად მრავალგვარი მცდელობისა, ქართველი საზოგადოებრიობა პროვოკაციებს არ წამოეგო. მაშინ აფხაზმა ექსტრემისტებმა მიმართეს აშკარად უკიდურეს და ყოვლად გაუმართლებელ ფორმებს — ტერორს, შეიარაღებულ თავდასხმებს, რასაც მოჰყვა უდანაშაულო ადამიანთა მსხვერპლი.

15-16 ივლისის სისხლიანი აქცია თავისი შორს გამიზნული ჩანაფიქრით: საკომენდანტო საათის, მმართველობის განსაკუთრებული წესის შემოსაღებად, უტიფრად და დაუფარავად ცხადდებოდა ხალხმრავალ მიტინგებზე, ვრცელდებოდა პროკლამაციების, მოთხოვნების სახით. აი ერთ-ერთი მოთხოვნის შინაარსიც:

«Товарищ Хишба! Мы группа молодежи Сухуми, ставим перед вами ультиматум. Если до 13 числа не решатся все наши проблемы (имеется в виду создание филиала ТГУ —ред), то мы превратим Абхазию в «Фергану» (еженедельная газета «Гражданское достоинство», № 21, 1989 г. «Молодежь Грузии, № 94, 1989).

ხაზი უნდა გაესვას ერთ გარემოებასაც: აფხაზეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ქართული ნაწილისათვის შექმნილმა აუტანელმა პირობებმა გამოიწვია ამ ნაწილის თსუ სოხუმის ფილიალად ჩამოყალიბება. ეს სრულიად კანონზომიერი მოვლენა აფხაზმა ექსტრემისტებმა ვანდალური თავდასხმისა და სისხლისღვრის საბაბად გამოიყენეს. სსრკ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა ჯგუფმაც (დეპუტატ მონგოს ხელმძღვანელობით), რომელმაც შემრიგებლური საქმიანობის ნაცვლად თავისი ცალმხრივი გადაწყვეტილებით კიდევ უფრო გაათავხედა აფხაზი ექსტრემისტები, მნიშვნელოვანწილად განაპირობა საბედისწერო სისხლიანი ტრაგედია.

40 წლის განმავლობაში ყოველგვარ მოთხოვნათა უთუო დაკმაყოფილებას შეჩვეული აფხაზი სეპარატისტები ვერ ურიგდებიან სოხუმში თსუ ფილიალის არსებობას. ისევ აშკარად ისმის მუქარის ხმები. საქართველოს მთავრობას კი უნდა შესწევდეს ძალა, სისრულეში მოიყვანოს თავისივე გადაწყვეტილება.

დღეს აფხაზეთში მდგომარეობა სტაბილური არ არის. ე. წ. რესპუბლიკური საგაფიცვო კომიტეტის ნიღაბს ამოფარებული ექსტრემისტები განსაკუთრებული აქტიურობით ცდილობენ, ხელი შეუშალონ ობიექტურ გამოძიებას, ხელოვნურად ამძაფრებენ ვითარებას. სახელმწიფო აპარატმა კი ისევ მოიმარჯვა მისთვის ჩვეული წაყრუებისა და ფაქტების [illegible] გაუმართლებელი, დანაშაულებრივი პოლიტიკა. ყოველივე ეს გვაფიქრებინებს, რომ აფხაზეთში შექმნილი ვითარება, 1 აპრილისა და 15-16 ივლისის ვანდალური თავდასხმები ზემოდან ინსპირირებული აქციაა. ეს იმითაც დასტურდება, რომ მოვლენები ვითარდებოდა სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტისა და შინაგან საქმეთა სამინისტროდან 100 მეტრის მანძილზე და მეტიც, შეიარაღებულმა ექსტრემისტებმა დაიკავეს მთავრობის სახლი, გამოცვალეს სახელმწიფო დროშა და ორი დღის განმავლობაში არბევდნენ ამ შენობაში მომუშავე ქართველი პასუხისმგებელი მუშაკების კაბინეტებს, ყოველივე ეს მოხდა იმის შემდეგ, რაც ექსტრემისტებმა ერთკვირიან მიტინგზე სიტყვიერად და წერილობითაც მიმართეს ხელისუფლებას „მეორე ფერგანის" მოწყობის შესახებ.

ყველა ის, ვისაც ევალება ობიექტურად გამოიძიოს და შეაფასოს აპრილ-ივლისის მოვლენები და ცდილობს ბოლომდე არ ახადოს ფარდა აფხაზეთში შექმნილ (შეუიარაღებელი თვალითაც ადვილად დასანახ მოვლენებს) ვითარებას, უნდა ჩაითვალოს ამ აქციის (შეთქმულების) თანაავტორად და ინსპირატორად.

სიტუაციის სტაბილიზაციის ერთადერთ ოპტიმალურ გზად გვესახება ის, რომ საქართველოს ოფიციალურმა მთავრობამ კატეგორიულად უარყოს მოვლენების მართვის კონიუნქტურული მეთოდები, რომლებმაც მიგვიყვანა ერთაშორის ურთიერთობათა უკიდურეს გამწვავებამდე, ჩასწვდეს ობიექტური ჭეშმარიტების არსს, მისცეს მოვლენებს სწორი პოლიტიკური შეფასება, გამოავლინოს და დასაჯოს დამნაშავეები (განურჩევლად ეროვნებისა) და დაუმტკიცოს საზოგადოებას, რომ ქართველი კაცი აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში პრივილეგიებს კი არ ითხოვს, არამედ უბრალოდ არ დათმობს ამ მიწის მკვიდრის კანონიერ უფლებებს.

ვინ ვინ არის

პირველი დიდი მიტინგი თბილისში, რომელიც დარბეულ იქნა, 1989 წლის 18 თებერვლის მიტინგი იყო — ქართველებისა და აფხაზების **მეგობრობისადმი** მიძღვნილი მიტინგი. ძალადობა ოთხჯერ მოხდა: ჯერ სპი-ს მთავარ კორპუსთან, შემდეგ ყოფილ რკინიგზელთა კორპუსთან (აქ იყო სწორედ, მილიციას რომ „კომკავშირელები" მიეშველნენ), შემდეგ მეტრო „პოლიტექნიკურთან" და ბოლოს ისევ მეტრო „პოლიტექნიკურთან". უკანასკნელი დარბევა მოხდა მაშინ, როცა მიტინგი უკვე **იშლებოდა**. დასკვნა ნათელია: განზრახული იყო აფხაზეთის თემისადმი მიძღვნილი მიტინგის დარბევა (ვილა გაარჩევს მერე, მეგობრული იყო თუ მტრული), რათა შემდეგ, როცა საქმე უკვე მსხვერპლზე მიდგებოდა (რაც, რაღა თქმა უნდა, უკვე გათვალისწინებული იყო), საქმე ისე წარმოედგინათ, თითქოს ქართველები თავისუფლებისთვის კი არ იბრძვიან, არამედ აფხაზთა დაჩაგვრის უფლებისათვის.

მეტრო „პოლიტექნიკურთან" რბევის პროცესში შევნიშნე, რომ ამ „სახელო" ოპერაციას ერთი გამხდარი და ფერმკრთალი შავგვრემანი ახალგაზრდა ხელმძღვანელობდა. ქუჩის სავალ ნაწილზე იდგა, რუხი პალტოთი, და რუსულად აძლევდა მითითებებს მასთან მისულ მილიციის უმაღლეს ოფიცრებს. ამ თემაზე კრიტიკულად გამოელაპარაკა თსუ ფილოსოფიის ფაკულტეტის თანამშრომელი, სამი შვილის დედა, ქალბატონი ელიზბარაშვილი. ახალგაზრდამ ისე გაღიზიანებით და ისე უხეშად უპასუხა, რომ მართალი მოგახსენოთ, მისი ამ რეაქციის შეუნიღბაობა გამიკვირდა.

გავიკითხე მისი ვინაობა. აღმოჩნდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს პოლიტსამმართველოს უფროსი, ეროვნებით აფხაზი, გვარად ანქვაბი. ამგვარად, ქართულ-აფხაზური მეგობრობის მიტინგის დარბევა აფხაზს ჰქონია მინდობილი და მისსავე ხელში ყოფილა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მთელი სისტემის თანამშრომელთა პირადი საქმეები.

ნოდარ ნათაძე

პოლიტსამმართველოს უფროსი

ჩვენს რედაქციაში შემოვიდა საბჭოთა არმიის ინჟინერ-პოდპოლკოვნიკის, წარსულში საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს ერთ-ერთი სამმართველოს უფროსის მოადგილის, ვლადიმერ ჩიქოვანის წერილი, რომელიც მოიცავს ინფორმაციას საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს [illegible] უფროსის ალექსანდრე ანქვაბის შესახებ. წერილს ახლავს ყველა ქვემოთჩამოთვლილი ფაქტის შესახებ დოკუმენტური მასალა, ფოტოასლები. წერილის ადრესატები არიან აგრეთვე სრულიად საქართველოს რუსთაველის საზოგადოების პრეზიდენტი, სსრკ სახალხო დეპუტატი აკაკი ბაქრაძე; საქართველოს სახალხო ფრონტის გამგეობის თავმჯდომარე, საქართველოს სახალხო დეპუტატი ნოდარ ნათაძე; საქართველოს სახალხო დეპუტატი ნუგზარ მგალობლიშვილი. გთავაზობთ რამდენიმე ნაწყვეტს ამ წერილიდან:

„ალექსანდრე ანქვაბის ქცევა შეუთავსებელია საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს პოლიტსამმართველოს ხელმძღვანელის ავტორიტეტთან. მისი გავლენით ხდება ხელქვეითთა ზნეობის დეფორმაცია, იქმნება ხელსაყრელი ვითარება ეროვნული შუღლის გაღვივებისთვის, კნინდება საქმის ერთგული ეროვნული კადრების როლი რესპუბლიკაში მიმდინარე საზოგადოებრივ პროცესებში. ალექსანდრე ანქვაბის დანიშვნა პოლიტსამმართველოს უფროსად მრავალი ადამიანის თვალში, რომლებიც იცნობენ მას, დამახასიათებელი მეტსახელით — „აფხაზი ბერია" — რესპუბლიკაში შექმნილი ვითარების გაჯანსაღებისათვის დასახული გზის დისკრედიტაციაა.

აქვს რა უნარი, დაიმახსოვროს ადგილობრივ ხელმძღვანელთა ციტატები და ფლობს რა ტრიბუნიდან გამოსვლის ხელოვნებას, ანქვაბი კეთილსასურველ შთაბეჭდილებას ახდენს. ამიტომ არის, რომ ცენტრალურ და რესპუბლიკურ აპარატში პრინციპული, გარდაქმნის ერთგული და მორალურად წმინდა ადამიანის სახელი აქვს.

ალექსანდრე ანქვაბი, დაბადებული სოხუმში 1952 წლის 26 დეკემბერს, მუსულმანური წარმოშობისა, აფხაზია. დაამთავრა როსტოვის უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი, სადაც ორჯერ მოუხდა შესვლა. მეორედ შესვლისას მან გამოიყენა სოხუმის სახალხო სასამართლოს მიერ (მ. შამბას ხელმოწერით) გაცემული ფიქტიური ცნობა და ყალბი კომკავშირული საბუთები. ამ მიზნებისთვის კომკავშირი მას შემდგომშიც არაერთხელ გამოუყენებია; ის კომკავშირი, რომელმაც „გზა დაულოცა ცხოვრებაში" და რომლის ერთ-ერთი რაიკომის (კომკავშირის გუდაუთის რაიკომის) მდივანიც მოგვიანებით თვითონ გახდა.

კომკავშირის რაიკომის პირველ მდივნად მცირე ხნის მუშაობის შემდეგ, ანქვაბი გუდაუთის რაიონის შინაგან საქმეთა განყოფილების უფროსად დაინიშნა. სულ რაღაც რამდენიმე თვეში „მილიციის მაიორი" გახდა, გადაახტა რა რამდენიმე მორიგ წოდებას. დაირღვა დებულება შინ[illegible] საქმეთა ორგანოებში სამსახურის გავლის შესახებ, რამდენადაც ანქვაბს ამ სფეროში არც გამოცდილება გააჩნდა, არც ცოდნა, რაც აუცილებელია ასეთი აღმასვლისათვის. იგივე განმეორდა საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს პოლიტსამმართველოს უფროსად მისი დანიშვნისას. ძალიან ჩქარა გახდა „მილიციის პოლკ[illegible] ყველაფერი ეს მოხდა შრომითი საქმიანობის 9 [illegible] მანძილზე, რომელთაგან 4 წელი მილიციის ორგანოებში სამსახურზე მოდის (?!). რაც მოჰყვა ყოველივე ამას, ნათლად ჩანს გუდაუთის მილიციის უფროსის მოღვაწეობის ქვემოთჩამოთვლილი ფაქტებიდან.

დაკავებულთა ცემა, ხშირად პისტოლეტით, მილიციის უფროსის ანქვაბისთვის ჩვეული საქმიანობა იყო. მაგალითად, პირადად ანქვაბმა პისტოლეტით თავისა და შინაგანი ორგანოების ტრავმა მიაყენა მოქალაქე დ. კაკუბავას, რომელმაც საგზაო მოძრაობის წესები დაარღვია. ამავე გზით გაუსწორდა მძღოლ რეხვიაშვილს და მრავალ სხვას.

მილიციის უფროსად მუშაობის დროს ანქვაბმა სოცშეჯიბრებაში კარგი მაჩვენებლების მისაღწევად სახელმწიფო აღრიცხვას დაუმალა რაიონში მომხდარი 10 კრიმინალური შემთხვევა, რომელთა გამოც სისხლის სამართლის საქმეები უნდა აღძრა. ამის შესახებ რაიონის პროკურორის მოადგილემ ვ. ხაგბამ მიუთითა თვით დამრღვევს და აცნობა აფხაზეთის პროკურატურას, მაგრამ ანქვაბისთვის პასუხი არ მოუთხოვიათ, თუმცა მისი წინამორბედები, რომელთაც 2 კრიმინალური შემთხვევა დამალეს, პარტიის ბილეთებსა და სამუშაოს გამოეთხოვნენ.

ანქვაბმა და მისმა ხელქვეითმა, გამომძიებელმა ვ. ბიგვავამ, წარმოებიდან უკანონოდ ამოიღეს მოქალაქე გ. ჰანტურიას ბავშვის მოტაცებასთან დაკავშირებული სისხლის სამართლის საქმე, შეცვალეს იგი სხვა საქმით და პირველის ნომერი დაუსვეს.

პირველი საქმე ანქვაბმა უშუალოდ თვითონ დაამუშავა. მასში არის ანქვაბის რეზოლუციები და ხელმოწერები. იგი თავად მონაწილეობდა გამტაცებლის დაკავებასა და ფულის ამოღებაში. და აი, უცებ დაუმთავრებელი საქმე სადღაც გაქრა. გუდაუთის რაიონის პროკურორის მოადგილემ აღნიშნული ფაქტის შესახებ აცნობა სკკპ ცენტრალურ კომიტეტს და ამავე დროს საქმე გადასცა სსრ კავშირის პროკურატურის წარმომადგენელს, რომელიც მივლინებით იმყოფებოდა საქართველოში. შედეგი იგივე აღმოჩნდა. ჩაბარებული საქმე მეორედ აღიძრა, ანქვაბსა და სხვებს კი, რომელთაც ბრალი მიუძღოდათ მის დაფარვაში, არავითარი სასჯელი არ მიუღიათ.

ცნობილია ფაქტი, როცა ანქვაბმა ჩამოსული როსტოველი ქალის გამო ჩხუბი გამართა თავის ხელქვეითთან, ლეიტენანტ ტ. სარიშვილთან. ანქვაბი, თავადაც ნაცემი (იმის გამო, რომ ცემისაგან დალურჯებული იყო, ერთი კვირის განმავლობაში არ გამოსულა

(დასასრული მე-8 გვ.)

პოლიტსამმართველოს უფროსი

(დასასრული)

სამუშაოდ), აფხაზეთის ასსრ შინაგან საქმეთა მინისტრ კლიმოვისგან დაჟინებით მოითხოვდა ტ. სარიშვილის გადაყვანას პერიფერიაში. რამდენიმე ხნის შემდეგ სარიშვილი მოკლეს. გამოძიება ცუდად ჩატარდა. საქმე დღემდე არ არის გახსნილი; სატაბელო იარაღი, პისტოლეტი „პმ“, რომელიც მოკლულს აალეს, დღემდე არ არის ნაპოვნი. მოწმე ქალი, რომელიც მკვლელობის მომენტში ტ. სარიშვილთან ერთად იყო, ვიღაცამ წაიყვანა და მისი კვალიც არ ჩანს.

თუ გავითვალისწინებთ, რომ ანქვაბს იცნობენ, როგორც პათოლოგიურად სასტიკ და შურისმაძიებელ ნატურას, რომელიც არ ტოვებს უპასუხოდ თავის წინააღმდეგ უმცირეს გამოხდომასაც კი, თუ გავითვალისწინებთ იმასაც, რომ ტ. სარიშვილის მკვლელობაში ეჭვმიტანილი არიან ხიბას ოჯახის წევრები, ოჯახისა, რომელიც ახლო ნათესაურ კავშირშია ანქვაბის ოჯახთან, ტ. სარიშვილის მკვლელობის საქმე სამართალდამცავი ორგანოებისთვის განსაკუთრებულ ინტერესს უნდა წარმოადგენდეს. მაგრამ ეს საქმე რატომღაც უკვე მრავალი წელია ჭიანურდება. იქნებ იმიტომ, რომ ამ ორგანოებს თავის დროზე საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის აპარატში მუშაობისას ანქვაბი უწევდა კურირებას?

იყენებდა რა მილიციის უფროსის ძალაუფლებას, ანქვაბი დასასვენებლად ჩამოსულ ქალებს აიძულებდა მასთან სქესობრივი კავშირი ჰქონოდათ. საერთოდ, ანქვაბი მარჯვედ იყენებდა სამსახურებრივ მდგომარეობას თავისი მიზნებისათვის. გუდაუთის კომკავშირის რაიკომის მდივნად მუშაობისას, ქალაქში არსებული მწვავე საბინაო პირობების მიუხედავად, მან უკანონოდ მიიღო ოროთახიანი ბინა. მოგვიანებით, სარგებლობდა რა იმით, რომ საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტის აპარატის მუშაკი გახდა, ანქვაბმა კიდევ ერთი ბინა მიიღო თბილისში, ისე, რომ გუდაუთის ბინა არ ჩაუბარებია. 3 წლის შემდეგ კი, როცა ამ საკითხს შეეხნენ, მან გუდაუთის ბინა თავისი ძმის სახელზე გადააფორმა. ხოლო მას შემდეგ, რაც პოლიტსამმართველოს უფროსად დაინიშნა, ყოველგვარი რიგის გარეშე მიიღო კიდევ ერთი — სამოთახიანი ბინა თბილისის პრესტიჟულ რაიონში.

ანქვაბი, პოლიტსამმართველოს უფროსის თანამდებობაზე ხუთი წლის მუშაობის განმავლობაში, წარმატებით ეწეოდა მილიციის ქართული კადრების კომპრომეტაციას. მან გადაიბირა პოლიტმუშაკი მ. იაკობაშვილი, რომლის საქმიანობის შედეგია არა ერთი ადამიანის დამახინჯებული ბედი, მილიციის ქართველი ოფიცრების უკანონო დისკრედიტაცია. მეთოდს, რომლითაც ყოველივე ეს კეთდებოდა, უწოდებდნენ „გერმანულ სამზარეულოს“ — ანქვაბის სადიპლომო ნაშრომის („გერმანული ფაშიზმის დიქტატურის მექანიზმი“) მიხედვით. თითქოს ყველაფერი კონვეიერზე სრულდებოდა. თავდაპირველად პოლიტსამმართველოს მისამართით შემოდიოდა ანონიმური წერილი, შემდეგ „ფაქტების შესამოწმებლად“ ანქვაბი ადგილზე აგზავნიდა მ. იაკობაშვილს. კომპრომეტაციის შემდგომი მექანიზმი საყოველთაოდ ცნობილია და განსაკუთრებული შემოქმედებითი სიახლეებით არ გამოირჩევა. მოსკოვში კი გადაიცემა ცნობები საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს რიგებში დამნაშავეობის წინააღმდეგ ბრძოლის გააქტიურების შესახებ.

საკვირველი სხვაა: საიდან გაჩნდა ასე ერთბაშად ამდენი ანონიმური წერილი? თითქოს მათი ავტორები მხოლოდ ანქვაბის დანიშვნას ელოდნენ.

ასეთი პოლიტსამმართველოს უფროსი ვერ წარმართავს იდეოლოგიურ მუშაობას საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს მრავალეროვნულ კოლექტივში. ეს დაადასტურა აფხაზეთის ბოლოდროინდელმა მოვლენებმა, რამაც მილიციის მუშაკებს შორის ეროვნული ნიშნის მიხედვით განხეთქილება გამოიწვია.

ანქვაბი, როგორც მისი საქციელიდან ჩანს, ამ განხეთქილებით შეწუხებული არ არის, მეტიც, კრიზისის დღეებში და შემდეგშიც იგი დასასვენებლად იყო კურორტ ბიჭვინთაში...

...თქვენდამი ჩემი მიმართვა განაპირობა ოფიციალური ინსტანციების გულგრილობამ ფაქტების მიმართ, რომლებიც მათ ეცნობათ ანქვაბის შესახებ...“

აი, პოლიტსამმართველოს უფროსის სახე, თავისივე ყოფილი თანამშრომლის თვალით დანახული. თანაც დავსძენთ: ჩვენ მხოლოდ რამდენიმე ფაქტი გამოვიყენეთ ვრცელი წერილიდან და არც იმის წაკითხვით შეგაწუხეთ, თუ როგორ ცემდა, როგორ უსწორდებოდა ანქვაბი თავის ხელქვეითებს თუ დაკავებულ პირებს; როგორი მჭიდრო, მეგობრული ურთიერთობა აქვს „მილიციის პოლკოვნიკს“ თავიანთივე ტერმინით „საეჭვო ხალხთან“ თუ მსხვილ საქმოსნებთან. დანარჩენზე თვით მკითხველმა იმსჯელოს.

თანამემამულენო!

საბჭოთა არმია ფაქტიურად მემკვიდრეა წითელი არმიისა, რომელმაც 1921 წელს მოახდინა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ოკუპაცია, 1924 წელს სისხლში ჩაახშო ქართული ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობა, 1956 წელს მასიური ხოცვა-ჟლეტა გამართა თბილისის ქუჩებში.

საბჭოთა არმიამ სსრკ სხვადასხვა მხარეებშიც განახორციელა მასობრივი დამსჯელი ოპერაციები. მისი საშუალებით განხორციელდა ინტერვენციები 1919 და 1981 წლებში პოლონეთში, 1940 წელს ბალტიის რესპუბლიკებში, 1956 წელს უნგრეთში, 1968 წელს ჩეხოსლოვაკიაში, 1979-1988 წლებში ავღანეთში.

საბჭოთა არმიის დანაშაულებრივი არსი არ შეცვლილა. 1989 წლის 9 აპრილს, მისმა სპეციალური დანიშნულების შენაერთებმა მოწამლეს და სასანგრე ნიჩბებით დაჩეხეს თბილისში, მთავრობის სასახლის წინამდებარე მოედანზე, შეკრებილი მშვიდობიანი მანიფესტაციის მონაწილენი. მას შემდეგ კი ფართოდ გაიშალა საკავშირო პრესასა და ტელევიზიაში ადრე დაწყებული ანტიქართული პროპაგანდა, სოციალიზმის „მტრის“ ძიება, დიდმპყრობელური ინსტიქტების წაქეზება. შედეგი სახეზეა: 64 ქართველი ჯარისკაცია მოკლული უკანასკნელი ნახევარი წლის მანძილზე, ასობით ქართველი ჯარისკაცია ნაწამები და დასახიჩრებული, მრავალ ათას ქართველ ჯარისკაცს ემუქრება საჯარო დამცირება და ხიფათი.

ასეთ პირობებში ყველას აქვს უფლება, უარი სთქვას საბჭოთა არმიაში სამსახურზე. საქართველოს სახალხო ფრონტი თავის წმინდა მოვალეობად მიიჩნევს, დაიცვას ის ახალგაზრდები, რომლებსაც საშიშროება ემუქრებათ არმიაში სამსახურზე უარის თქმის გამო.

საქართველოს სახალხო ფრონტი

ნაწყვეტები ჯარისკაცების წერილებიდან

სამხედრო სავალდებულო სამსახურში გამიწვიეს 1988 წლის 14.10; ჩემს მშობლებს ეგონათ, რომ წავიდოდი ჯარში, დავვაჟკაცდებოდი, მივიღებდი სამხედრო გამოცდილებებს, დავეუფლებოდი სამხედრო ტექნიკას, მაგრამ ისინი მწარედ შეცდნენ. მათ არ იციან, რომ ბაიკანურზე სამსახური სულ სხვანაირია. აქ სალდათებს კი არ წვრთნიან და ასწავლიან, არამედ სცემენ მხეცურად. ისე, რომ დაგავიწყდება ყოველივე კანონი და წესი. ვის ეტყვი, ვის შესჩივლებ შენს გასაჭირს??? — სულ ერთია, მაინც ვერავინ გაიგებს, იმიტომ, რომ ყველა ოფიცერი შეჩვეულია ასეთ ცხოვრებას.

ნუთუ ადამიანი მშვიდობიანობის დროს სიკვდილ-სიცოცხლის საფიქრებლად უნდა იყოს აქ??? **(ბერდია მ.)**

1989 წლის 11 იანვარს წამიყვანეს გაუბახტში (ლეიტენანტმა გალადნიაკმა). გამიყვანეს ტუალეტში და მცემეს ხელით, ფეხით, ავტომატის კონდახით, შემდეგ შემაგდეს კამერაში, დააგდეს პოლზე ერთი შინელი, დაასველეს მთლად მთელი ოთახი წყლით და იმ ცივ ღამეში იანვრის თვეში სველ შინელზე გამათენებინეს. მეორე დღეს ჩამომკიდეს ჭერზე და მცემეს ავტომატით, რეზინის დუბინკით მანამ, სანამ აზროვნება არ დავკარგე. ამას ყველაფერს ხედავდნენ მორიგე ოფიცრები და არავინ არაფერს ამბობდა. **(დათო გ.)**

ლეიტენანტმა გრიგაჩოვმა მცემა და წამიყვანა კომენდატურაში. პატრულებმა პოლზე წყალი დაასხეს და ოთხმა კაცმა სველ პოლზე მათრია, შემოჭქონდათ ჯოხები და უზომოდ მცემდნენ, როდესაც აზროვნებას დავკარგავდი, ჰუჭყიან წყალს მასხამდნენ. **(ავთანდილ ხ.)**

ერთხელ ცემისაგან კამერაში წამივიდა გული და ორჯერ ტუალეტში, უნიტაზში მიპირებდნენ თავით ჩაყუდებას. რაც ძალი და ღონე მქონდა და ყველაფერს ვებლაუჭებოდი. **(მამუკა ბ.)**

პირადად მე გავიკეთე ბრმანაწლავის ოპერაცია. არავითარი გამაყუჩებელი საშუალებებით არ უმოქმედებიათ, საოპერაციო მაგიდაზე გამიკოჭეს ხელები, ფეხები და დაიწყეს ოპერაციის გაკეთება. მე მოვითხოვდი გამაყუჩებლების გაკეთებას, ისინი კი მპასუხობდნენ, რომ ქართველებს სურთ დამოუკიდებლობა და თუ ვაჟკაცი ხარ ასეთ ოპერაციას გამაყუჩებლის გარეშე უნდა გაუძლოო. **(გელა კ.)**

კომენდატურიდან ვითხოვე გოსპიტალში გაყვანა, მითხრეს თუ მოიტან ორ წყვილ „ზებს“ და 50 მანეთს გაგიყვანთ, თუ არადა აქ მოგკლავთო. **(კახა ბ.)**

პრაპორშიკმა იმის მაგივრად, რომ სალდათებისთვის დაეშალა, პირიქით თვითონ აუხსნა მათ თუ როგორ უნდა ვეცემე მათ მე.

ჩამომკიდეს „ლასტოჩკაზე“, რომ არ მეყვირა პირზე ლეიკოპლასტელიანი დამაკრეს, მანამ ვიყავი ჩამოკიდებული, სანამ 100 მანეთის სათხოვნელად ქართველებთან წერილი არ გავატანე, რომ ჩამომხსნეს ზურგზე აგურები დამალაგეს და ზედ ფეხებით ხტუნაობდნენ. ნაცემი ყველა ოფიცერმა და თვით პოლკოვნიკმა მიხაილინინმა მნახა. **(ალექსი ბ.)**

წაგიყვანენ კომენდატურაში, გკითხავენ ეროვნებას, ეტყვით ქართველს და უნდა ელოდეთ ან დამახინჯებას ან სიკვდილს. **(ზურაბ მ.)**

საქართველოს სამხედრო კომისარიატს

მოგახსენებთ, რომ სამხედრო სამსახურს გავდივარ ყაზახეთის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკაში, ქალაქ ლენინსკში. მომსახურე ქართველების სამსახურში ზემო აღნიშნულ ადგილზე, 9 აპრილის შემდეგ ძალიან გაუარესდა. ქართველი ერი განიცდის ფიზიკურ და მორალურ შეურაცხყოფას მომსახურე ოფიცრებისა და კომენდატურის მიერ.

9 აპრილის შემდეგ ზემოთ აღნიშნულ ადგილზე კომენდატურაში მოკლული იქნა სამი ქართველი ჯარისკაცი ცემით. ეს ელის ყველა აქ მომსახურე ქართველს. რომელიმე ქართველი თუ დაიჭირეს კომენდატურაში დაუნდობლად ექცევიან, სცემენ იმ დონეზე, სანამ გონებას არ დაკარგავენ, შემდეგ კი გონება დაკარგულს თავს ჩააყოფინებენ ტუალეტის უნიტაზში. სთხოვენ ფულს. დღეში 100 მანეთი თუ გადავიხადეთ, ისე სადისტურად აღარ გვეპყრობიან. თვითონ ოფიცრებიც გვცემენ და გვაყენებენ სიტყვიერ შეურაცხყოფას შემდეგი სიტყვებით: „ნე ნავიჟუ სტრანუ ტუნიადცევ“ და კიდევ „მალა ვას უბილი 9 აპრელია, მნოგო ნადა უბივაც“. ზემოთ აღნიშნული მომხდარი ამბის შესახებ ვაცნობეთ ზემდგომ ორგანოებს. იქ ჩამოვიდა საქართველოდან კომისია, შევიკრიბეთ ყველა იქ მომსახურე ქართველი ჯარისკაცი და დაწვრილებით ავუხსენით და დავუმტკიცეთ იქ მომხდარი ამბები. ადგილობრივი ზემდგომი ორგანოები შეგვპირდნენ, რომ ამის შემდეგ ისეთი ამბები იქ აღარ განმეორდება. მაგრამ როგორც კი საქართველოს კომისია წამოვიდა, უფრო უარესად დაგვიწყეს შევიწროება. რადგანაც ყველაფერი სიმართლე ვუთხარით, დავამტკიცეთ. ამის შემდეგ იქ მომსახურე ოფიცრები ქართველებს მაბეზღარებს („სტუკაჩ“) გვიწოდებდნენ და კიდევ უარესად გვეპყრობოდნენ, ისევ იგივე მეორდება, რაც ხდებოდა.

ზემო აღნიშნული ადგილიდან საქართველოში ჩამოვედით 13 ჯარისკაცი (ქართველები), რათა გვეცნობებინა საქართველოს მთავრობისათვის იქ მომხდარი ამბები.

მოვითხოვთ იქ მომსახურე ყველა ქართველი ჯარისკაცის სახელით, რომ მიღებული იქნას ზომები და გატარდეს შესაბამისი ღონისძიებები.

ხელს აწერს 13 ჯარისკაცი.

საქ. რესპუბლიკის სამხედრო კომისარს ამხ. ვ. ლ. შარაშენიძეს

მოგმართავთ თქვენ, ჩვენი რესპუბლიკის მრავალათასიანი ყველა ქართველი დედის სახელით, ვისი შვილებიც გადიან სავალდებულო სამხედრო სამსახურს კავშირში და კავშირის ფარგლებს გარეთ.

9 აპრილს ჩვენს დედაქალაქში დატრიალებულმა ტრაგედიამ შეძრა ყველა ქართველი დედის გული, რადგანაც ჩვენ მასში თვალნათლივ დავინახეთ არა დემონსტრანტთა დარბევის აქცია, არამედ საშინელი ზიზღი მთლიანად ქართველი ერისადმი და მისი მოსპობის სურვილი.

ყოველივე იმის შემდეგ, რაც ჩვენს ახალგაზრდობას თავს დაატეხეს ასე საქვეყნოდ, ამოხოცეს ისინი თავისავე ქალაქში სიმღერისა და ცეკვის დროს, ჩვენ არა ვართ დარწმუნებული, რომ არმიაში ქართველი ბიჭების სიცოცხლეს საფრთხე არ ემუქრება და ისინი იქნებიან დაზღვეულნი ძალადობისაგან და დამცირებისაგან.

ჩვენ არავითარი სურვილი არა გვაქვს, რომ ჩვენმა შვილებმა იმსახურონ იმ არმიაში, სადაც საკუთარი დედებისა და დების ხოცვაში წვრთნიან და ბრძანების შეუსრულებლობისათვის ადგილზე უსწორდებიან მათ.

მოვითხოვთ, რომ ჩვენი შვილები დაუყოვნებლივ დაუბრუნდნენ თავის რესპუბლიკას, რათა დარჩენილი სავალდებულო სამხედრო სამსახური მათ მოიხადონ საქართველოში.

მოამზადა წმინდა ილია მართლის საზოგადოების სამხედრო საქმეთა კომისიის წევრმა კობა ლურსმანაშვილმა

სიტყვა — ყველას

მიმართვა

საქართველოს უმაღლეს საბჭოსა და საქართველოს ყველა მოქალაქეს

გაშმაგებული ტერორისა და მასიური შხამვის პირობებში (აგერ ახლაც საეჭვო პირობებში დაიღუპა მერაბ კოსტავა) ჩვენ გვინდა საზოგადოების ყურადღება გავამახვილოთ ერთ მთავარ საშიშროებაზე, რომელიც ელის ან შეიძლება **ელოდეს** საქართველოს. მიახლოებითი შეფასებით მრავალსაუკუნოვან ომებში დაიღუპა ოცმილიონამდე ქართველი. მეორე მსოფლიო ომში საქართველოდან წაიყვანეს არნახული პროცენტი, შვიდასათასამდე კაცი, აქედან დაიღუპა ოთხასათასამდე. იგივე შეიძლება განმეორდეს.

ჩვენ მივმართავთ უმაღლეს საბჭოსა და რესპუბლიკის ადმინისტრაციას **კატეგორიული მოთხოვნით,** გაითვალისწინონ ისტორიული და იურიდიული პასუხისმგებლობა, **გამოაცხადონ საქართველოს ნეიტრალიტეტი,** მოაგროვონ ყველა ქართველი წვევამდელი საქართველოს ტერიტორიაზე და შექმნან იმის გარანტია, რომ, თუ არა თავდასხმა საკუთრივ საქართველოზე, საქართველო და ქართველები არ მიიღებენ მონაწილეობას შესაძლო ომში.

ჩვენ მივმართავთ მოწოდებით საქართველოს ყველა მოქალაქეს, ყველა ქართველს, მხარი დაუჭირონ ნეიტრალიტეტის მოთხოვნას და არ მიიღონ მონაწილეობა შესაძლო ომში. ჩვენ მივმართავთ ყველა საზოგადოებრივ ორგანიზაციას, ყველა საწარმოო კოლექტივს, ყველა პარტიას, მათ შორის კომუნისტურ პარტიას და მის ყველა წევრს, აქტიურად გამოხატონ თავისი პოზიცია ნეიტრალიტეტის მოთხოვნასთან დაკავშირებით.

ჩვენ მივმართავთ მსოფლიო საზოგადოებრიობას, საერთაშორისო ორგანიზაციებს, საზღვარგარეთული ქვეყნების მთავრობებს განცხადებით — საქართველოსა და ქართველებს არ უნდათ ომი და თუ მაინც მოხდა ისე, რომ საქართველო ჩაითრიეს შესაძლო ომში, ეს იქნება საქართველოსადმი მტრული საიმპერიო ძალების ძალადობის შედეგი.

გია ნათაძე

1989 წლის 1 აგვისტოს შეიქმნა საქართველოს სახალხო ფრონტის „ერის ღირსების დამცველთა ასოციაცია „იმედი“ იურიდიული პირის უფლებით.

„იმედი“ საქართველოს პატრიოტთა სპორტულ-საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაერთიანებაა, რომელიც მიზნად ისახავს საქართველოში სამართლიანობისთვის, ადამიანის უფლებათა დაცვისთვის, დემოკრატიისთვის სამსახურს.

„იმედი“ იბრძვის საქართველოს სრული სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენისათვის. მისი მოქმედების ასპარეზია მთელი საქართველო.

„იმედი“

ასოციაცია თავის მოვალეობად თვლის „ბრძოლის ქართველი ერის ღირსების შელახვის ყოველგვარ მცდელობას, რა ფორმებშიც არ უნდა ვლინდებოდეს იგი. ეროვნული ინტერესიდან გამომდინარე, დემოკრატიულ პრინციპებზე დაყრდნობით, იგი წინ აღუდგება ყოველგვარ ანტიქართულ გამოვლინებას.

„იმედის“ მიზანია ერთ მუშტად შეკრას ქართველი ახალგაზრდობა, რათა სამშობლოს პირველსავე დაძახილზე რიხხვად მოევლინოს მტერსა და მტარვალს.

ასოციაციის ხაწინამძღვრო მოუწოდებს ქართველ ახალგაზრდობას, გაერთიანდეს „იმედის“ რიგებში, ასევე თხოვნით მიმართავს წარმოება-დაწესებულებებსა და საზოგადოებრიობას, დაეხმარონ ასოციაციას მატერიალურად.

ჩვენი ანგარიშია: №100700810.

თბილისის კალინინის რაიონის ჟილსოცბანკის განყოფილება, „ერის ღირსების დამცველთა ასოციაცია „იმედი“.

„იმედის“ საწინამძღვრო

საქართველო

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველოს სახალხო მგოსნებს: პატ…

ჟურნალისტ ნაზი

გასული 1988 წლის გაზაფხულზე ილი… ჟურნალისტ ნაზი შამანაურის დღიურები, რო… ვსებული 1982 წლის აგვისტოში და არაადამ… ნაურის მიერ ამავე ფსიქიატრიულიდან პოეტ… საც თვითონ ნაზი „თხოვნას" უწოდებს.

ჯანსუღ ჩარკვიანმა წერილი გააცნო …

ჩვენი მიზანი არ არის ვინმეს ბრალი დავ… ბულ პიროვნებებს მივცეთ საშუალება, საზო…

ჩვენ კარგად გვესმის სიტყვები სახარები… ხელს უწყობს მის დაკანონებას. ჩვენთვის ცნო… მიზნით. სწორედ ამიტომ საბჭოთა ფსიქიატრი… შამანაურის ამ მამხილებელი წერილის გამო…

ნაზი არ არის დისიდენტი, არც ანტისაბჭო… მის ნაწერში. პირიქით, იგი, თუ შეიძლება… რაღ არ მოსვლია, რომ ყველაფერ იმ უსამართ… არიან დამნაშავენი (თუმცა მათ თავიანთი წ… „ყველა დროის უნიკალურს" უწოდებს.

მოგმართავთ როგორც ქართველი ერის სახელოვან შვილებს. ამას მაბედვინებს თქვენი მაღალი მოქალაქეობრივი, ადამიანური შეგნება.

ჩემი ოჯახი (ოჯახში ვიმყოფებით სამნი: მე, დედა, დეიდა) არის გამოუვალ მდგომარეობაში. განიცდის აგრესიულ დევნა-შევიწროებას, რის შესახებაც მინდა მოგახსენოთ.

ცოტა რამ ჩემი ოჯახის შესახებ: ოჯახი როგორც დედის (ინაშვილი), ისე მამის (შამანაური) მხრივ წმინდა კომუნისტური შეგნების, სამშობლოს თავისუფლებისათვის მებრძოლი ოჯახია.

მიხა შამანაური ბაჩანასთან და ვაჟა-ფშაველასთან ერთად ფშავ-ხევსურეთის მოსახლეობას ამზადებდა 1905 წლის რევოლუციაში, 1918 წლის დუშეთის საყოველთაო აჯანყების აქტიური მონაწილენი იყვნენ: პავლე ინაშვილი — დუშეთის გარნიზონის უფროსი, პარტიზანები: ნასყიდა ინაშვილი, იოსებ ინაშვილი (დედა, მამა)... პავლე ინაშვილმა და ნასყიდა ინაშვილმა სიცოცხლე ანაცვალეს ხალხის ბედნიერებას, მენშევიკებმა დახვრიტეს, სისხლში ჩაახრჩეს გამარჯვებულნი...

ჩემი ოჯახიდან სამშობლოს დაცვას შეეწირა 19 წლის მამა — ამბროსი შოთას ძე შამანაური და მისი ძმები: იაშა და სამსონ შამანაურები, რაზედაც მოთხრობილია წიგნში „ლაპარაკობენ დაღუპული გმირები"

ოჯახი პედაგოგთა ოჯახია, დედაც, დეიდაც, მეც... მამაც პედაგოგი იყო. მამას ჩემი დაბადება ცეცხლის ხაზზე შეატყობინეს...

ცხოვრებაში ბევრმა უამინდობამ გადაიარა ჩვენს თავზე, 17 წლის ქვრივად დარჩენილი დედა ცალად ზიდავდა ცხოვრების უღელს, მაგრამ ძლიერი ბუნების ქალს არსად არ ჩაუჩოქია. მეც ასეთივე სიძლიერითა და ნებისყოფით მზრდიდა. არავისათვის არ გვითხოვია არც ლუკმა, არც თავშესაფარი, მიუხედავად დიდი გაჭირვებისა, იმ მძიმე წლებში ჩაის მარილით „ატკბობდა", რომ ძუძუ მოეწოვებინა ჩემთვის...

მამა კი მოწინავე ცეცხლის ხაზზე იბრძოდა, მეტყვიამფრქვევე. ბიძებიც: ერთი — ათეულის მეთაური, მეორე — მზვერავი, მამა იტყობინებოდა: „სადაც ია და ენძელა მიკრეფია, იმ მიწას მედავებიან... არ დავანებებ ჩვენს მიწა-წყალს გადამთიელებს...

ღმერთმა ნუ ქნას მაგათ საქართველოსაკენ გადმოაბიჯონ, ამას წითელი არმია არ დაუშვებს, ზედ შევაკვდებით და ფაშისტ მხეცებს გავანადგურებთ...

...შენ ჩემო კარგო, გული ძლიერ დაგწყვეტია, მწერ ბუდე დაგვიშალესო... დანა რომ დამკრან წვეთი სისხლი არ გადმომვარდება. თუ დავბრუნდი ისევ ავაშენებთ ჩვენს დანგრეულ ბუდეს, თუ არა და ჩემს მაგიერ ჩემი შვილი ჩადგება, ვიბრძოლებ ნაზისა და სამშობლოს შვილებისათვის, რომ მაგათ მაინც აცდეთ ჩვენი ხვედრი. დაე ჩემმა მტერმა მიიღოს ჩემი ტყვიამფრქვევის შეუბრალებელი ნაკადი"...

მამა-ბიძებმა სამშობლოს შესწირეს თავიანთი ახალგაზრდული სიცოცხლე.

...სამშობლოს წინაშე ვალმოხდილი ოჯახის შვილი ვიყავი, ყველგან გზა ხსნილი უნდა მქონოდა, რადგან ქართველი ხალხის დღევანდელ სვებედნიერ სიცოცხლეში მამაჩემისა და ბიძების სისხლია დაღვრილი, ჩვენ კი ასე გაგვწირეს, გაგვიმწარეს სიცოცხლეც და ახალგაზრდობაც.

1971 წელს დავამთავრე თსუ ჟურნალისტიკის ფაკულტეტი. მაკა ჯოხაძე ჩემთან სწავლობდა და თუ როგორი სტუდენტი ვიყავი, ისიც მოგახსენებთ.

უნივერსიტეტი გვზრდიდა და გვაფრთიანებდა — სამშობლოსა და ხალხის სიყვარულში და აქა ნახეთ, როგორ შემიგინეს ადამიანური ღირსებაც და მაღალი მოქალაქეობრივი შეგნებაც, კომუნისტის უმწიკვლო სახელიც.

დედა პარტიის წევრია 1946 წლიდან, დეიდა — 1939 წლიდან, ორივე პარტიის ვეტერანი მუშაკია. არა ერთი ღირსეული თაობა აღუზრდიათ სამშობლოს და ფრიად კარგი ავტორიტეტით სარგებლობენ რაიონში.

სამამულო ომის მძიმე წლებში 19 წლის დეიდა — ნინო ინაშვილი, ს. ანანურის პიონერხელმძღვანელი, ზურგში ჭედდა სამშობლოს ბედნიერებას, ტონობით სამკურნალო მცენარეებს აგროვებდა ფრონტისათვის, პარტიის დავალებით სამხედრო გზისპირა სოფლების ევაკუირებას ახდენდა, იყო პარტიზანული კომისიის წევრი, აგიტატორი, წერა-კითხვის უცოდინართა მასწავლებელი, ფინაგენტი, პროპაგანდისტი...

დედა — სარა ინაშვილიც ასევე მაღალი მოქალაქეობრივი შეგნებით ემსახურებოდა და ემსახურება ხალხს... ასეთი გამზარდეს მეც...

...უნივერსიტეტის თეთრი ტაძრიდან პირდაპირ ტალახში მისროლეს სამშობლოსა და ხალხის მოღალატეებმა. ვერ გამიგია, რა დავუშავეთ ჩვენ სამშობლოს, რისთვის იდევნება ჩვენი ოჯახი წლების მანძილზე ასე აგრესიულად?

... ჯარისკაცის ქვრივი, 24-25 წელი ნახევარ 35 მანეთზე მუშაობდა: ამათგან 14 წელი ნახევარ განაკვეთზე № 1 საბავშვო ბაგა-ბაღის აღმზრდელ-მასწავლებლად, არ აძლევდნენ მთლიან განაკვეთს. თუმცა ამის პირობები არაერთხელ იყო რაიონში.

1972 წლიდან, დიდი ნერვიულობის შემდეგ, როგორც იქნა დედა გაუშვეს მთლიან განაკვეთზე. არ გასულა ორი-სამი წელიწადი, რომ ისე შეზღუდეს სამსახურში, რომ სამსახური დაატოვებინეს.

საქმე შემდეგშია: დუშეთის რაიონში 13-15 წლის მანძილზე რაიკომის მდივნად მუშაობდა არჩილ ივანეს ძე შადური, ყაზბეგის მკვიდრი, რომლის არაკომუნისტური მოქმედებისა გამო ჩემი და მოსახლეობის მრავალგზის მოხსენებითი ბარათების საფუძველზე საქართველოს და საკავშირო ზემდგომ ინსტანციებში — 1975 წ. 17 ივნისს საქ. კპ ცკ-მ იმსჯელა და მიიღო სპეციალური დადგენილება, მოხსნეს თანამდებობიდან, პარტიიდანაც რიცხავდნენ, მაგრამ მისი ბიძაშვილის — შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილე ვარლამ შადურის დახმარებით, პარტიის რიგებში დატოვეს. შემდეგ კი მოხსნილი პიროვნება მინისტრთა საბჭოს სისტემაში დააწინაურეს მინისტრის მოადგილედ... ხოლო აღნიშნული დადგენილება საქართველოს პარტიულ ორგანიზაციებში არც კი განხილულა (განიხილეს დუშეთის რაიონში მხოლოდ).

...დიდი იყო შადურის დანაშაული სამშობლოს და ხალხის წინაშე. არჩილ შადური — აღვნიშნავ სრული ობიექტურობით და არა განაწყენებული ადამიანის პოზიციიდან — ეს იყო ხალხისათვის შეუბრალებელი დიქტატორი, ხალხი დაამშია, მის ხელში დაიცალა და არსებობა შეწყვიტა ფშავხევსურეთის, მთიულეთ-გუდამაყრის თითქმის ნახევარზე მეტმა სოფელმა.

ნასოფლარები დგანან როგორც უტყვი მოწმე მისი უსულგულო მოქმედებისა. ხალხს დაანატრულა შუქი, რადიო, გზა, წყალი, პური, ფქვილი, ნავთი, ლამფის შუშაც კი, სხვა სიკეთეზე რომ არაფერი ვთქვათ... უსამართლობითა და გაუტანლობით ხალხი სტავროპოლში, კრასნოდარის მხარეში გაიხიზნა.

დღესაც კი 20-30 კმ-ის მანძილზე ეზიდებიან საცოდავი მთიულები ზურგით ან საპალნით მარილს, ფქვილს და პირველადი მოხმარების საგნებს.

მერე და რა გზებზე, უფსკრულებს რომ ჩაჰკიდებია, ცხენით ძლივს გაივლის კაცი, კიდული ხიდებით და რამდენი ბავშვის სიცოცხლე ჩაუგდია საფრთხეში, გაზაფხულზე მოდიდებულ არაგვს... უყურადღებობით გულშეღონებული მთიელები თვითონ ცდილობდნენ გზებისა და კიდული ხიდების გაკეთებაზე, თორემ ჩვენი მთის გასაჭირი თქვენთვის ხომ დიდი ხანია ცნობილია, მთელ საარავოს დღესაც ენატრება კინო-ფილმის ჩვენება. ღია ცის ქვეშ ზაფხულობით მაინც გვიჩვენეთ კინოფილმი — თხოულობს ისტორიული ფხოვი, ხევსურეთი, მთიულეთი.

...შადურმა ცხოვრების ყოველნაირი საშუალება მოუსპო ხალხს, მის ხელში ატიალდა და გაუერანდა მდიდარი და თვალწარმტაცი კუთხე საქართველოსი — დუშეთის რაიონი (ტერიტორიით აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ხელაა). რაიონში თუ რამე აშენდა და დამშვენდა მთიელთა საბედნიეროდ ესეც ხელმდღინიანი რაიკომის მდივნის ალექსი ბექაურის ხელში.

თუნდაც ის ფაქტი, რომ 1939 წელს დუშეთის რაიონის მოსახლეობა შეადგენდა 40.000 და დღესაც, 50 წლის შემდეგ შეადგენს თითქმის იმდენივეს, მიუთითებს თუ არა იმაზე, რომ რაღაც დიდი სატკივარი აწუხებს რაიონს.

იგივე მდგომარეობაშია საქართველოც, რადგან დუშეთის სატკივარი ეს მთლიანად საქართველოს სატკივარია, რადგან, როგორც აღნიშნავენ, იგი საქართველოს მიკროასლია — საქართველოს ყველა პრობლემა დუშეთის რაიონშია გასხივოსნებული.

ასევე დეგრადაციის გზაზე წავიდა რაიონის სოფლის ეკონომიკა, მეურნეობა. 60-იან წლებამდე მარტო გუდამაყრის სასოფლო საბჭოში შემავალ ჩოხის კოლმეურნეობას ჰყავდა 100000 სული ცხვარი, იმდენივე, რაც მთელ რაიონს ჰყავდა 1975 წელს შადურის მოხსნისას. შადური მიმართავდა ყოველნაირ სიყალბეს და ბოროტმოქმედებებს სახელმწიფო გეგმების შესრულებაში. მათ ყალბ კორექტირებას რესპუბლიკის დამგეგმავ ორგანოებში ხელშემწყობ პირთა დახმარებით. ოცი წლის წინანდელ გეგმებს აშვებინებდა, რითაც დიდძალ სახელმწიფო საქონელსა და მეცხოველეობის პროდუქტებს ითვისებდა.

იძარცვებოდა სახალხო ქონება ყველას თვალწინ, პროკურატურასა და შს დუშეთის რაიგანყოფილებაში აღძრული საჩივრები კოლმეურნეობისა და საბჭოთა მეურნეობების მესვეურების ბოროტმოქმედებაზე რეაგირების გარეშე რჩებოდა...

1973 წ. აგვისტოში მოსახლეობიდან, მილიციის გამოყენებით, დაიტაცა მეწველი ჯიშის სრულიად ჯანსაღი საქონელი სახელმწიფო გეგმის შესრულების მიზნით, წინააღმდეგობის გამწევთ აპატიმრებდნენ.

მოსახლეობის ერთობლივმა საჩივრებმა საკავშირო ინსტანციამდეც მოაღწია, მაგრამ რეაგირება არ მოჰყოლია, იმდენად ძლიერი საყრდენი აღმოუჩნდა საქართველოს ხელმძღვანელ ორგანოებში. ყველაფერი მიაწერეს თურქულს, თუმცა ამისი კერა დუშეთში არ ყოფილა. ხალხს ხელზე ჰქონდა ცნობები საქონლის ჯანმრთელობის შესახებ...

ასე იყო სოფლის მეურნეობის ყველა დარგში: ხეხილის ზვრების, ბაღჩების, ნათესების ჰექტრებს არ უჩვენებდნენ 1700 ჰექტარამდე.

ამასაც არ სჯერდებოდნენ, „უამინდობით" დატაცებული სახალხო დოვლათი კიდევ სხვა იყო და განა ცოტა ათასობით ტონა პროდუქტებს ითვისებდნენ, ხალხი კი დაამშიეს... ომის წლებში ისე არ გასჭირვებია მთიელებს და თვით ქ. დუშეთის მოსახლეობას, როგორც ახლა უჭირს: წლობით არ იყიდება რაიონში: ხორცი, რძე, რძის პროდუქტები, ყველი, კარაქი, ხაჭო, არაყანი... ბოსტნეული, ყურძენი, ხილი...

ბაზარზეც აუკრძალეს გაყიდვა. გლეხკაცს არ აძლევდნენ საკარმიდამო მეურნეობაში წარმოებული პროდუქციის გაყიდვის უფლებას..., მაშინ როცა მოწვეული ვაი კადრები რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ დააპატიმრეს ხორცის დიდი რაოდენობით სპეკულაციის დროს (სულხანიშვილი — ბონის დირექტორი, გამრეკელის მოწვეული კადრი, სისხლის სამართალში მხილებული პირი — გაზეთი „კომუნისტი", 1974 წ. „უცოდველი კრავები").

მაღაზიებია და ცარიელია, ხალხზე არაფერი იყიდება, მარაგდებიან ერთეული პირები, ხალხი კი მოწყალებასავით ელის წლობით მათზე განკუთვნილი პროდუქტის ყიდვის უფლებას. ე. წ. „ბიუჯეტი" გამდიდრების წყარო შეიქმნა მაღაზიისა და კოოპკავშირის მუშაკებისათვის.

ხომ არსებობს სადღეღამისო ულუფა ადამიანის ფიზიკური არსებობისათვის, სად გაგონილა, ადამიანებს წლობით არ ეძლეოდეს?!

ხალხმა უკმაყოფილება გამოთქვა საჯაროდ. საშუალო ხელფასის მქონე მუშაკებისათვის მიუწვდომელია ბაზრის ფასები. რაიონში 1982 წ. მარტიდან შემოღებული იქნა სასურსათო ტალონი შაქარსა და კარაქზე (500 გრ), მაგრამ დღემდე არ იყიდება კარაქი. ისევ „ბიუჯეტის" გამო...

... ამასაც არ სჯერდებოდნენ, სახელმწიფო ხაზინასაც კი სძარცვავდნენ, ყალბი ორდერებით თვით რაიკომის მდივნები (შადური, გამრეკელი, რაიონის დაწესებულება-ორგანიზაციის ხელმძღვანელები, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობის თავკაცნი).

...რაიკომის მდივანს შადურს რა მაგალითი უნდა მიეცა გარშემო მყოფი კომუნისტი ხელმძღვანელი პირებისათვის, როცა თავისი ქალიშვილი, სამედიცინო ინსტიტუტის კურსდამთავრებული მარინე შადური ს. საკრამულში რამოდენიმე წლის მანძილზე გაფორმებული ჰყავდა ფიქტიურად ექიმად, ს. საკრამულის გზაც არ იცოდა, ისე ითვისებდა კომკავშირული ასაკის ქალი სახელმწიფო თანხებს თვით რაიკომის მდივნის, შემდეგში წერილების განყოფილების გამგე ნელი მაჭავარიანის ხელით.

...მთელი 15 წლის მანძილზე ყაზლარში 200 ჰა ცხვრის საძოვარი მიწა მისი განკარგულებით მუშავდებოდა და მასზე მოყვანილი საზამთრო, ნესვი შადურის პირადი გამდიდრების წყარო იყო.

15 წელია და ახლაც 200 ჰა ცხვრის საძოვარი მიწა მუშავდება დაქირავებული მუშახელის გამოყენებით. არტეზიული ჭებით ირწყვებოდა საძოვრები, ცხვარი კი მოკლებული იყო წყალსაც და საძოვარსაც.

რომელი ერთი ვთქვათ, რაიონი ყალბი მაჩვენებლებისა და შემცირებული გეგმების ხარჯზე ყოველწლიურად გარდამავალი წითელი დროშით ჯილდოვდებოდა, საკავშირო რესპუბლიკური ჯილდოებით, თვით რაიონის ხელმძღვანელნი და მისი ხელშემწყობი პირნი: თავმჯდომარეები მეურნეობისა, დირექტორები ლენინის, ოქტომბრის რევოლუციის, შრომის წითელი დროშის ორდენებით...

იმდენად დარწმუნებული იყო შადური თავის ხელშეუვალობაში, რომ 1974 წლის ივნისში რაიონში გამართულ ფართო მასშტაბის პლენუმზე, რომელსაც ესწრებოდა სამინისტროების 14 პასუხისმგებელი პირი, მინისტრები და მოადგილეები და რომელიც პრესაში არ გაშუქებულა, შადურმა მძლე ღიმილით ყოველგვარი პასუხისმგებლობის გარეშე თავისი დანაშაული მათ გადააბრალა: რატომღაც ზოგიერთი სამინისტრო ყურადღებით როდი ეკიდებოდა ჩვენს რაიონს. ჩვენი ხმა რჩებოდა ხმად მღაღადებლისა უდაბნოსა შინაო...

გაოცებული მინისტრები ერთმანეთს შეჰყურებდნენ... მაგრამ შემდეგ იმართებოდა დაუვიწყარი დიდებული პიკნიკები ბაზალეთის ტბაზე, თუ რესტორან არაგვში, ფასანაურში, ქვემორე და ზემორე ხელმძღვანელ პირებს ფეხებზე ეკიდათ ქვეყანაცა და ხალხიც.

ვის რაში ენაღვლებოდა, თუ მთის ხალხს წყალზე გასასვლელი კიდული ხიდებიც არა აქვთ, რომ 5-6-7 კმ-ის დაშორებით მიცუნცულებდნენ პატარები ზამთრის ყინვიან, ქარბუქიან დღეებში სკოლებში. შუქი თუ რადიო, კინოფილმი, ხომ დღესაც სანატრელი აქვს მთას და პრიმიტიულ მდგომარეობაშია ხალხის ყოფა-ცხოვრება. საოჯახო ნივთების შესაძენად ხომ ბარს აკითხავენ.

ისე კი მილიონები იხარჯება ვითომდა მთიელთა საყოფაცხოვრებო პირობების გასაუმჯობესებლად. ვითომ გზები გაკეთდა ფშავ-ხევსურეთში. მაგრამ... იქიდან მანქანა რომ ვერ გამოვიდა, ვერტმფრენი მოიშველიეს, გეხსომებათ, ბატონო ჯანსუღ, თქვენი სტატია „ლიტერატურული საქართველოს" ფურცლებზე, თუ არ ვცდები 1978 წ. ივნისის ნომერში.

თუ გაზეთი „დროება" 1883 წ. აღნიშნავდა, რომ დუშეთის რაიონი საშველად აქვთ გადაქცეული პრისტავ-ნაჩალნიკებს, ახლაც იგივე მდგომარეობაა. პრისტავ-ნაჩალნიკები, კომბინატორ-საქმოსანმა ხელმძღვანელებმა შეცვალა. თუ რამე აშენდა რაიონში ახალი კომპლექსები: მერძევეობის, მეძროხეობის, მეღორეობის, მეფრინველეობის, სათბურის და ა. შ. არავინ იცის, ვის ხმარდება აქ წარმოებული პროდუქცია... სახალხო დოვლათით მილიონერები შეიქმნენ მოწვეული კადრები, ხალხს კი საკუთარი მარჯვენით შექმნილი პროდუქციის ყიდვის უფლებაც წაართვეს.

... რაიონის მწვავე პრობლემურ საკითხებზე მე როგორც ჟურნალისტმა საკითხი აღვძარი 1973 წლიდან საქ. კპ ცენტრალურ კომიტეტში 1974-75-76 წლებში...

ამხ. სირაძემ მადლობა გადამიხადა ჩემი ჟურნალისტური საქმიანობისათვის და მითხრა, ამ საკითხებზე უახლოეს ხანში ცენტრალური კომიტეტი იმსჯელებსო.

ამის შემდეგ კი მწვავე დევნა დამიწყეს არა თუ მე, არამედ ჩემს ოჯახს, დეიდაჩემს... შადურმა ყოველი ღონე იხმარა ოჯახის ყოველმხრივი დევნა-შევიწროებისათვის, შეგვზღუდეს ყოველმხრივ.

... მისი მითითებით დეიდაჩემის ნინო ინაშვილის აყვავებულ ხეხილის ბაღში 1976 წლის გაზაფხულზე ტრაქტორით შეიჭრნენ და 500 კვ. მეტრის ფართობში ხეხილი ძირფესვიანად მოთხარეს მედპუნქტის ფინური სახლის ასაშენებლად, მაშინ როცა აღნიშნული ტერიტორია გამოუსადეგარი იყო — სამხედრო გზის პირი, კაბელი... თანაც მთლიანი ფართობი არ აღემატებოდა 1500 კვ. მ.

დეიდამ რომ იხილა აყვავებული ხეები ძირს დაცემული, თავადაც იქ ჩაიკეცა, კინაღამ ემსხვერპლა ამ ბარბაროსულ თავხედობას, ასე ხომ გადამთიელი ურჯუკები იქცეოდნენ ქართველი ხალხის ფიზიკური და მორალური განადგურებისათვის.

ამხ. გამრეკელმა 1975 წ. 11 ნოემბერს ბიუროზე, სადაც იხილებოდა გაზეთ „პრავდიდან" გადმოგზავნილი ჩემი მოხსენებითი ბარათი, რომელიც ცეკამ რაიონის ახალ ხელმძღვანელს დაავალა შესასწავლად, თუმცა ცეკას წარმომადგენელი არ დასწრებია ბიუროს, ბიუროს, რომელიც მთლიანად ჩვენი ოჯახის საკითხს იხილავდა და საკითხთა მრავალფეროვნების გამო განაცხადა: „ეს ბარბაროსული აქტი ოჯახის უკანონო დევნითაა გამოწვეული. ამის შესახებ ბიურო ცალკე იმსჯელებსო". ეს იყო და ეს... არავითარი ქმედითი ღონისძიება არ განხორციელებულა, პირიქით კი ბევრი რამ მოხდა...

... შადურმა, გამრეკელმა, კერესელიძემ სამჯერ შეამცირეს ნინო ინაშვილის შტატი საშუალო სკოლაში. მაშინ როცა რაიგანათლებიდან ამის შესახებ მისი ბრძანებაც არ იყო დაწერილი და რაიგანათლების მ რაიკონტროლის აცნობა, ჩვენ ამის შესახებ არაფერი ვიცით... შადურის მითითებით დეიდას პენსია 49. 50 კაპ. (მაშინ როცა ვეტერანი მუშაკის პენსია უნდა დანიშნულიყო) მოუხსნა სოციალური უზრუნველყოფის განყოფილებამ 1974 წლიდან.

დიდი ჩივილის შემდეგ 1975 წ. მარტის თვიდან ნინო ინაშვილს თვეში ეძლეოდა პენსიის თანხიდან მხოლოდ 15 მანეთი, დანარჩენი ეკავებოდა... ხშირად კი ამასაც

ეროვნული ბიბლიოთეკა

...დავდნენ. დღემდე მისაღები ...ოთხი წლის პენსიის მიუღე... თანხები.

...ც არ აკმარეს სამამულო ...დალუპულის მეუღლეს, რომ... ქმრის დანატოვარ საკარ... ნაკვეთში აიშენა სახლი და ...ნა ხეხილის ბაღი. საკუთარი ...ნებული სახლ-კარიდან გამოა... ...ნეს მის მეორე ქმარს, ტყვე... ...ყოფ გიორგი ზავრადაშვილს, ...ლიც იძულებითი წესით და... ...მირდა 1949 წელს, ალკოჰო... ...ს, აზარტული თამაშის მიმდე... ...ს.

...ს უკანონო გადაწყვეტილება ...რთლო კანონმდებლობით ალა... ...ლეს, მაშინ როცა ამის უფ... ...ბა არ ჰქონდათ. მმაჩის მიერ ...განქორწინება არ იყო რეგის... ...რებული. სასამართლომ განქო... ...ნებისას ქონების განაწილება... არ უჩვენა გ. ზავრადაშვილს ...უთარი ორსართულიანი სახლი ...ხილის ბაღით, რომელიც გაქი... ...ბულია. იგი სასოფლო საბჭოს ...ბი ცნობით მიაწერეს გ. ზავ... ...დაშვილის პირველ მეუღლეს, აწ ...ცვლილ ტასო ზავრადაშ... ...ლს, რომელიც გ. ზავრადაშვი...

...რო მომხვეჰელი, რომელსაც ელემენტალური გაგებაც არა აქვს საბავშვო ბაღის მართვისა — გამგე ნარგიზა აბდულაევა-პაპკიაური ყოველმხრივ ზღუდავდა დედის სარა ინაშვილს, რომლის მაღალ პედაგოგიურ ღირსებებზე განათლების სამინისტროს წარმომადგენლებს, მეთოდისტებს პატ. ამხ. ელ. სულავას, მ. თოიძეს ალუნიშნავთ მეთოდთათბირებზე. იქამდე სდევნიდნენ დედას, რომ რესპუბლიკაში საბავშვო ბაღების შესანიშნავ სპეციალისტს (თოიძეს და სულავას შეფასება) ჯგუფში არ უშვებდა გამგე, კარებში ჩაუდგა, სასწავლო ნივთებს, ჟურნალს არ აძლევდა, სანამ არ ჩაერია კომისია; მანამდე კი დახმარებისათვის მივმართეთ რაიონის ხელმძღვანელ ორგანოებს, რაიგანათლებას, რაიკონტროლს, პარტიის რაიკომს, ალმასკომს. არავითარი რეაგირება. ზემდგომ ინსტანციებს, რესპუბლიკის პროკურატურას — ამხ. თალაკვაძეს, გვეტაძეს, იუსტიციის სამინისტროს, უმაღლეს სასამართლოს... არავითარი რეაგირება. მიუხედავად მრავალგზის მოხსენებითი ბარათებისა, 10 წელი სრუ-

...ბაბუშიძეს, პატ. ჯანსუღ ჩარკვიანს

...ნაპურის თხოვნა

...ლობის ჟურნალ მოამბის № 4-5-ში, სათაურით „მსხვერპლი" დაიბეჭდა ...ერა ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში, სადაც იგი იძულებით იქნა მოთა... ...ბის შედეგად დაიღუპა 1983 წლის იანვარში. ჩვენს ხელთაა ნაზი შამა... ...ძისა და ჯანსუღ ჩარკვიანის სახელზე გამოგზავნილი წერილი, რომელ-

...და თვითონაც მაშინვე გამოეხმაურა.

...ბასა და გულგრილობაში. პირიქით, ჩვენი სურვილია, აქ მოხსენიე... ...ნე სიმართლე ამ ბნელით მოცული მკვლელობის შესახებ.

...ვთ, რათა არ განიკითხნეთ", მაგრამ ასეთი დანაშაულის მიჩუმათება ...თა ფსიქიატრიულ საავადმყოფოებს დღესაც იყენებენ პოლიტიკური ...ლო ფსიქიატრთა ასოციაციიდან. ამიტომ აუცილებლად მივგაჩნია ნაზი ...ხაც ახლა გთავაზობთ, უცვლელად, კალმის ლაფსუსების ჩათვლით.

..., ...ც „სამშობლოს მოღალატეობა" (საბჭოთა გაგებით) გამოსჭვივის ...თა ქვეყნის პატრიოტია" და სწორედ ამაშია მისი ტრაგედია. მას აზ... ...უყურებდა და აღწერდა, მხოლოდ ცალკეული პიროვნებები კი არ ...ხებ აძევთ), არამედ ის არსებული წყობა, ის სისტემა, რომელსაც იგი

...ქორწინებაში არ ყოფილა.

...ი ერთ-ერთი ქალიშვილი თი... ...მია გათხოვილი და ტ. ზავრა... ...შვილი როგორ დაუმტკიცებდა ...ზავრადაშვილის სახლ-კარს, ...ცა ქორწინებაში არ ყოფილა ...თან იურიდიულად.

...რაიონის ხელმძღვანელთა მხარ... ...ჭერით გათამამებულმა გ. ზავ... ...დაშვილმა, საკუთარი სახლ-კარი ...ინაშვილს ციხედ უქცია, კა... ...ურით ამოუშენა. ეზოს ჰიშ... ...ვეება ძაღლი ჩააბა. ღირსე... ...და სინდისიერებით სავსე ...ღია ცის ქვეშ დატოვა, მისი ...კარი კი ღრეობის ბუდედ იქ...

...5 წელი დუშეთიდან იარებოდა ...და ზამთარ-ზაფხულ ს. ანანუ... ...საკუთარ სახლ-კარში ვერ ...ოდა. რომ გაუჭირდა, მეექვსე ...კიბე მიადგა ფანჯარას, რომ ...გაენიავებინა, მიეხედა. ამ ...ხზე ნინო ინაშვილის, პარ... ...ვეტერანი მუშაკის დასახმა... ...ლად, იმსჯელა ს. ანანურის ...ლადი პარტორგანიზაციის სა... ...იშო საარჩევნო კრებამ 1976, ...77, 1978, 1981 წლებში... მაგ... ...გამრეკელმა ისევე როგორც ...ელიძემ ინაშვილის კრიტიკუ... ...ტყვა, რომელიც პირად საკი... ...თან (ჩვენი და დეიდას ოჯა... ...მდგომარეობა) საზოგადოებრი... ...ირებულების მომცველ საკი... ...შეაცვლდა, კრების ოქმიდან ...ო, რითაც პარტიული ოქმი ...ენჯერმე გააყალბეს.

...ვერთ ჩვენს განცხადებაზე ...მს, რაიალმასკომს პასუხიც კი ...უცია, იგივე პოზიცია დაიკა... ...იონის ადმინისტრაციულ-აღმა... ...ებელმა ორგანოებმა: სახალ... ...სამართლოს, უმაღლესი სა... ...თლოს კოლეგიას, ყაზბეგის ...სამართლოს გადაწყვეტილებ... ...არ მისცეს ხელზე მთელი 5 ...მანძილზე, საკითხი დღესაც ...ვარებელია.

...შადურის მითითებით ასევე ...სიულ დევნა-შევიწროებაში ...ჩნდა ჩვენი ოჯახი. № 1 სა... ...ო ბაგა-ბაღის შადურის მი... ...ბით დანიშნული კადრი (მისი ...ის მკერავი) უპარტიო, უუნა-

ლი უყურადღებობა ზემდგომ ორგანოებიდან.

1975 წელს ორჯერ მივმართე გაზეთ „პრავდას" რედაქციას. პირველი მოხსენებითი ბარათი 35 გვ.) რომელიც მთლიანად საზოგადოებრივი ღირებულებისა იყო, საქ. კპ ცეკა-ში გადამალეს დაინტერესებულმა, შადურთან დაახლოებულმა პირებმა, მეორე მოხსენებითი ბარათი 7 გვ. პირად საკითხებზე — გატარებული არ აღმოჩნდა. ჩემი დაჟინებული თხოვნის და მიმართვის შემდეგ ცეკამ მისი შესწავლა დაავალა რაიონის ახალ ხელმძღვანელს ამხ. გამრეკელს, რომლის პოზიცია ისევე არაკომუნისტური იყო, როგორც შადურისა და თუმცა შადური არ იყო რაიონში, მისი მძლე ხელი მოქმედებდა და მოქმედებს დღესაც რაიონში (დუშეთთან აკავშირებს გადამალული სახალხო დოვლათი — დიდი რაოდენობით ცხვრის ფარები ნოლაეთში...).

რაიკომის 1975 წ. 11 ნოემბრის ბიუროზე საბავშვო ბაღის გამგეს ჩემი უშუალო კომისიაში მონაწილეობით დაუმტკიცდა ცხრა სხვადასხვა მუხლი სისხლის სამართლის დანაშაული:

1. სახელმწიფო ბანკიდან ფიქტიური სამუშაოების გაფორმების გზით, ყალბი ორდერებით დიდძალი თანხების დატაცება.

2. საბავშვო ბაგა-ბაღის დგამავეჯის გაყიდვა, მითვისება.

3. ინვენტარის (ახალი პიანინო) მითვისება და ა. შ.

4. სახელმწიფო მიწის გაყიდვა 1500 კვ. მ.-მდე (საბავშვო ბაღის ფართობიდან).

5. ბავშვთა პროდუქტების მითვისება და ბავშვთა არასრულფასოვანი კვების შესახებ ყალბი მენიუები.

6. საბავშვო ბაღის გამგის დესპოტური ხასიათი. კოლექტივის დარაზმვა არასასურველ თანამშრომელთა მიმართ გამგის ბოროტი ხულიგნური გამოხდომები...

7. საბავშვო ბაღის თანამშრომელთა სისტემატური დათხოვნა პროფკავშირებთან შეუთანხმებლად და მათზე განკუთვნილი ხელფასების მითვისება.

8. შტატების თვითნებური მართვა და ამ გზით სახელმწიფო თანხების მითვისება.

9. თანამშრომელთა შრომის ზედმეტი ექსპლუატაცია.

10. ბრძანებათა წიგნის თვითნებური მართვა, ბრძანებების გაუქმება.

1975 წლის 11 ნოემბერს ბიუროს დადგენილებით მოხსნილი იქნა № 1 საბ. ბაღის გამგე და მისი ხელისშემწყობნი პირნი: მზარეული, მნე-საწყობის გამგე, უფროსი ექთანი, საქმე ძიებისათვის გადაეგზავნა პროკურატურას. შადურის პროტექციით დანიშნულმა პირმა, განათლების სამინისტროს საბავშვო ბაღების განყოფილების უფროსის გიული აბდუშელიშვილის (რომელიც ნათესავია ნ. აბდულაევა-პაპკიაურისა) დახმარებით პარტიის დუშეთის რაიკომთან შეთანხმებით, დამნაშავე პირთა მიმართ აღძრული სისხლის სამართლის საქმე რაიპროკურორმა მამუჩაშვილმა (ამჟამად მოხსნილია მთელი რიგი სისხლის სამართლის დანაშაულებრივი ქმედებისათვის) არ აწარმოა... ნ. პაპკიაურმა ამისათვის არ დაიშურა არც თანხა, არც საბავშვო ბაღის ქონება. რაიონის პარტორგანიზაციებში გაგზავნილი აღნიშნული დადგენილება ისევ უკან გაათხოვნინა პარტიის რაიკომს და რაც მთავარია, ბიუროს დადგენილება შეცვალა. მოხსნა შეცვალა განთავისუფლებით, სხვა დამნაშავე პირთა საკითხის განხილვა დაავალა რაიგანათლებას. ბიუროს დადგენილებაში გაჩნდა ყალბი მინაწერი, თითქოს № 1 საბავშვო ბაღში არსებული დარღვევები ჩვენგნით იყო გამოწვეული...

განა რაც დღეს ხდება საქართველოს ბაგა-ბაღებში, ინტერნატებსა, ბავშვთა სახლებსა თუ სკოლებში, რაც პრესით ცნობილია ჩვენთვის, და რაზედაც იმსჯელეს საქართველოს მაკონტროლებელ ორგანოებში, ესეც ჩვენგნითაა გამოწვეული, როგორც განათლების სამინისტროს სკოლამდელი აღზრდის უფროსი დ. აბდუშელიშვილი და რაიკომის მდივანი გამრეკელი მიიჩნევენ.

შადურის და გამრეკელის მითითებით ცილისწამების გზით ჩვენზე აღიძრა სისხლის სამართლის საქმე დამნაშავე პირთა გამოყენებით.

დღე და ღამ ჩვენს კარზე იდგა მილიცია. გამრეკელის ნებართვით საგამომძიებლო ორგანოს მუშაკთა მოქმედება ყოველგვარ ეთიკურ ნორმებს სცილდებოდა, ბაღში პატარების თვალწინ ახდენდნენ დაკითხვას, რის უფლებას დედა არ აძლევდა...

არსად არ დადასტურებულა ჩვენს მიმართ წაყენებული ბრალდება, მით უმეტეს ეს ყალბი შანტაჟები და აქტები შედგენილი იყო მის შემდეგ, რაც კომისიამ დაამტკიცა № 1 ბაღის გამგის დანაშაული. ბიურომ ისინი მიიჩნია ბათილ ჩვენებებად და შიშით ვერც წარმოადგინეს დამნაშავე პირებმა... მაგრამ ცილისმწამებლებს არც ამ მხრივ აგებინეს პასუხი...

შორს წავიდა საბ. ბაღის ბოროტმოქმედთა დანაშაული: უმცროსი ჯგუფის აღმზრდელ მასწავლებელს ყოველდღიურად უწყობდნენ შანტაჟებს, ჯგუფში უცვივდებოდნენ, სამუშაო მასალას, სახატავად გამზადებულ ფანქრებს წვერებს უმტვრევდნენ, ნაძერწებს ერთმანეთში უზელდნენ, ბავშვი გადაუმალეს და ქუჩაში გაუშვეს, რომ ამ გზით მაინც მოეშორებინათ დედა საბავშვო ბაღისათვის, მაშინ როდესაც დედა არის საბავშვო ბაღის პატარების უსაყვარლესი მასწავლებელი. მის მიერ მომზადებული ჯგუფები სწავლისა და ყოფაქცევის ფრიადოსნები ხდებიან სკოლის წლებში, დედა არის ნიჭიერი პედაგოგი, ფლობს მუსიკას, ხატვას, ძერწვას და აქვს იმპროვიზაციის უნარი.

მილიციის დანახვაზე შეშინებული პატარები დედას გარს ეხვევნენ: ნეტა სარა მასწავლებელო ჩვენი საბავშვო ბაღი ტყეში იყოს, და იქ ვიყოთ მარტო ჩვენო... მაგრამ არავის არ აღელვებდა არც პატარების, არც პედაგოგის ბედიღბალი. მიუხედავად მატერიალური გაჭირვებისა, დედა იძულებული შეიქმნა (ბავშვთა სულიერი გადარჩენისათვის) მიეტოვებინა საბავშვო ბაღი... იქამდე წინასწარ მიმართა არაერთი განცხადებით ქვემდგომ განათლების განყოფილებაში ამხ. ბაშარულს, განათლების განყოფილების უშუალო შემოწმებით არაერთხელ დადასტურდა გამგის და მისი ხელშემწყობ პირთა ბოროტი ხულიგნობა, მაგრამ საქმე ძველებურად დარჩა...

მიმართა განათლების პროფკავშირებს (ამხ. თ. სუჯაშვილს), განათლების სამინისტროს ახალ ხელმძღვანელს, საქ. იუსტიციის სამინისტროს, საქ. რესპუბლიკის პროკურორს, საქ. კპ ცეკა-ს...

საქ. კპ. ცეკა-ს საერთო განყოფილების გამგე ამხ. ო. ქაჯაია, რომელსაც მე მივმართე, როგორც რაიონის დეპუტატს, შემპირდა დახმარებას, მაგრამ...

რაიალმასკომის თავმჯდომარე გ. წიკლაური თავს იმართლებდა: როგორ მოვხსნა, როცა ზევიდან ისეთი პიროვნებები მთხოვენ, რომ ჩემს ძალებს აღემატებაო...

მაგრამ იმდენად მძიმე იყო საბ. ბაღის დანაშაული, რომ გამგე ნარგიზა აბდულაევა-პაპკიაური ხელმეორედ მოიხსნა 1976 წლის 23 ივნისს, რაიალმასკომის მიერ. მიმართვა გადაეგზავნა რაიგანათლებას. რაიგანათლებაში, ისევე როგორც რაიკომის 1975 წ. 11 ნოემბრის ბიუროს დადგენილება, ეს მიმართვაც ყურადღების გარეშე დატოვეს.

უფრო მეტიც: ამხ. გამრეკელმა რაიკომის ბიურო მოიწვია მოხსნილი გამგის აღსადგენად, მაგრამ დანაშაულის გამო ვერ შესძლო, რაიალმასკომი არ დათანხმდა.

საბავშვო ბაღში დაძაბულობა გამწვავდა საბ. ბაღის გამგესა და თანამშრომლებს შორის, თუმცა დედამ სამსახური მიატოვა, მაინც 1982 წ. 15 იანვრამდე მის თანამშრომლად ითვლებოდა. გამგის დესპოტურ ხასიათს, მის ყოველდღიურ შეურაცხყოფას: სქელკანიანებო, თქვენ ვინ გკითხავთ აქ მე ვარ უფროსი... ვერ შეეგუა ტექპერსონალი, რაზედაც ხელახალი საჩივრები აღიძრა რაიგანათლებაში, პარტიის რაიკომში (ამჟამად ახალ რაიკომის მდივან კერესელიძესთან).

მხარდამჭერ მძლე კომპეტენტურ პირთა (არჩილ და ვარლამ შადურები, ვ. სირაძე...) მხარდაჭერით გათამამებული საბ. ბაღის გამგე აცხადებდა, ცოცხალი თავით საბავშვო ბაღს არ დავთმობო.

1981 წლის ივნისში რაიგანათლებისა და საბ. ბაღის გამგის საკითხზე იმსჯელა რაიალმასკომმა და ზეპირი მითითება მიეცა განათლების განყოფილების გამგეს, სისრულეში მოეყვანა პარტიის რაიკომის 1975 წ. 11 ნოემბრის დადგენილება და 1976 წ. 23 ივნისის რაიალმასკომის დადგენილება. წინააღმდეგ შემთხვევაში თვით განათლების განყოფილების გამგის პერსონალურ საკითხს განიხილავდა რაიალმასკომი...

რაიალმასკომში ურთიერთ დაპირისპირებისას აღინიშნა, რომ რაიკომის ყოფილი მდივანი გამრეკელი მათ აბრკოლებდა. თუმცა ახალი მდივნის კერესელიძის პოზიცია და თვით მათი პოზიციაც არაჯანსაღი იყო (განათლების განყოფილების გამგის პასუხი ურთიერთდაპირისპირებისას; „ეგრე ნუ იქნება, თორემ მეც ვიტყვი ყველაფერს"...).

1982 წ. მარტში რაიგანათლების და საბ. ბაღის გამგის საკითხი განიხილა რაიალმასკომმა, მაგრამ ძლიერ, კომპეტენტურ პირთა ზემოქმედების გამო საკითხი ღიად დატოვა და განსახილველად გადაეგზავნა პარტიის რაიკომს.

პარტიის რაიკომის მდივანმა კერესელიძემ არავითარი ქმედითი ღონისძიება არ განახორციელა, ყველაფერი ძველებურად დარჩა...

გამგის დესპოტური ხასიათის გამო საბ. ბაღიდან წავიდნენ: ძიძა, მოტოროლის მძღოლები, ცეცხლფარეშები და ა. შ. რაც შეეხება დედაჩემს, რაიალმასკომისა და პარტიის რაიკომის ხელმძღვანელობასთან შეთანხმებით რაიგანათლების განყოფილებამ მისი საკითხი შესასწავლად დაავალა საბ. ბაღის პროფკავშირებს და წინასწარი შეთანხმების საფუძველზე გაანთავისუფლეს სამსახურში გამოუცხადებლობის საბაბით (მანამდე კი მთელი 5 წელი თუმცა სამსახურში არ ცხადდებოდა და ითვლებოდა ბრძანებით საბავშვო ბაღის აღმზრდელ მასწავლებლად, 1977 წ. დანიშნული პენსია დედას ერიცხებოდა საბავშვო ბაღში).

...რაც შეეხება პენსიას, დედას 1977 წ. ივნისში დანიშნულ პენსიას დღემდე არ აძლევენ. საბავშვო ბაღში გადარიცხული პენსიიდან, როგორც მსახურეს

15 მანეთი ეკავებოდა, დანარჩენი შეჰქონდათ სალაროში... არასრულად.

1980 წლის იანვრიდან კი პენსიის თანხები განაზღაურებელია, პარტიის რაიკომი, რაიალმასკომი, ფინგანი, სოცუზრუნველყოფა, რაიგანათლება ურთიერთს ბრალს სდებს და საკითხი დღესაც გადაუწყვეტელია ვითომდა იმ მოტივით, რომ იგი საბ. ბაღში მოხსნილი არ არის და ქალაქის საბჭოს აუკრძალეს პენსიის ამგვარი სახით გაცემა.

1982 წ. 15 იანვარს ყალბი, შეთითხნილი ბრალდების საფუძველზე განთავისუფლების ბრძანების მიუხედავად დღემდე გაუცემელია პენსია.

ოჯახში ვართ სამი უმუშევარი. ათი წელია არც ერთი სპეციალობით არ მაძლევენ სამსახურს. მაქვს ორი უმაღლესი განათლება, უცხო ენების პედაგოგიური ინსტიტუტი და თსუ ჟურნალისტიკის ფაკულტეტი წარჩინებით დავამთავრე.

ვთანამშრომლობდი გაზეთ „სამშობლოში", „ნორჩ ლენინელში", რადიოს ახალგაზრდობისა და საბავშვო გადაცემათა რედაქციებში.

ვერც სხვაგან წავედი სამუშაოდ (ისე კი ვაპირებდი ქერჩის ნახევარკუნძულზე ჰაჯიმუშკაის კატაკომბებში დაღუპულ მეომართა თემაზე მემუშავა. ჩემი სადიპლომო ნამუშევარიც ასეთივე პატრიოტულ მოტივზე იყო „პარიზის კომუნა და ქართველები"). მდევნი ნერვიულობის ნიადაგზე დედას სახის პარეზი დაემართა 1973 წ. სექტემბერში, შემდეგ კი თუმცა სახის ფუნქცია აღუდგა რესპუბლიკურ საავადმყოფოში მკურნალობით, მაგრამ ნივთიერებათა ცვლის დარღვევის გამო ახლა თვალისჩინი წაერთვა.

1974-1976 წლებში ორჯერ ქ. ოდესაში მყავდა საოპერაციოდ... ახლა დედა II ჯგუფის ინვალიდია.

ვ. შადურის ბრძანებით რედაქციებში ამიკრძალეს თანამშრომლობა. 1974 წელს 28 ივნისს ფლოტის დღეს, რადიო-რედაქციამ (ამხ. პ. შამათავა) პროგრამიდან ფურცლიდან ამოიღო სევასტოპოლის გმირი დამცველის ქეთევან ხომერიკისადმი მიძღვნილი ნარკვევი, ქალი-ლეგენდა და აუკრძალა რედაქციებს ჩემი მიღება. რედაქციაში მითხრეს: ვინ გყავთ ასეთი ძლიერი მტერი, რომლის ძალითაც თქვენ ასე გზღუდავთ პეტრე შამათავაო.

ჩემი მტერი ეს ჩემი სიმართლე იყო... მაშინ როცა თვით პეტრე შამათავას სურვილი იყო დამეწყო რადიორედაქციაში მუშაობა შტატით. ამ სიმართლის გამო ასევე ამიკრძალეს თანამშრომლობა გაზეთებში „სოფლის ცხოვრება", „სახალხო განათლება".

მიზეზი თუ საბაბი აი რა გახდა: რადიო-რედაქციის და „სოფლის ცხოვრების" დავალებით 1978 წელს უნდა დამეწერა ნარკვევი რაიონის მოწინავე მექანიზატორზე... მექანიზატორებმა, რომლებიც ზამთრის სუსხიან დღეებში ცივ, გაუთბობელ სარემონტოში თვითონ აკეთებდნენ მანქანა-დანადგარებს, მთხოვეს მომესმინა მათთვის.

მათ საუბარში ბევრი რამ საგულისხმო და დამაფიქრებელი იყო. შევისწავლე სამი კოლმეურნეობის და ერთი საბჭოთა მეურნეობის მდგომარეობა და მიზეზიც გაირკვა, პატიოსანი შრომა არ ფასდებოდა რაიონის მეურნეობებში დამკვიდრებული სახალხო ქონების ძარცვა-გლეჯის გამო.

რადიო-რედაქციამ ამის შემდეგ კარი გამომიხურა...

გაზეთ „სოფლის ცხოვრებაში" სამი თვის შეუვალი (ნამდვილად ასე იყო) ბრძოლის შემდეგ — ისიც საქ. კპ ცეკა-ს სოფლის მეურნეობის განყოფილების გამგის ო. ვარძელაშვილის მითითების საფუძველზე, თუმც სოფლის ცხოვრების რედაქცია ათასგვარ მიზეზებს ეძებდა საქმის გასაჭიანურებლად — 1974 წ. 7 ივნისს დაბეჭდა სტატია, „ჭირმა თავი მალა, მაგრამ..." ისიც ისეთი სახით, რომ, როგორც პატ. რედაქტორმა ჩემი თანდასწრებით განაცხადა... შადური არ გაენაწყენებინათ.

(დასასრული იქნება).

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დავფიქრდეთ, ძმებო!

ქართველ კაცს ზნეობის მასწავლებლებად მისი დიდი წინაპრები უნდა ჰყავდეს, მისი ქვეყნის ისტორია, რელიგია და კულტურა.

ცხადია, უძნელესია ამ ამოცანის გადაჭრა — თან იყო საბჭოთა სინამდვილეში და თან ცხოვრობდე ტრადიციული ქართული ზნეობით, მაგრამ სხვა გზა არაა, სხვანაირად დავიღუპებით.

განსაკუთრებით ფხიზლად უნდა ვიყოთ „ზევიდან" ანუ „ცენტრიდან" ყოველი ახალი დადგენილების მიღებისას.

„ცენტრი" ფიქრობს იმ პრობლემებზე, რომელიც რუსეთსა აქვს და ისე ცდილობს მათ გადაჭრას, როგორც რუსეთისთვისაა მოსახერხებელი. აქვე უნდა დავამატოთ, რომ რატომღაც რუსეთის სასიკეთოდ ჩაფიქრებული ყოველი ახალი დადგენილება ჩვენთვის საზიანო ხდება ხოლმე.

მაგალითად, „ცენტრმა" რუსეთში გავრცელებული ლოთობის საწინააღმდეგოდ დაიწყო ანტიალკოჰოლური კამპანია. ამ კამპანიას დადებითი შედეგი არ მოჰყოლია რუსეთში, ხოლო ჩვენ კი დავზარალდით. ამ კამპანიამ ზოგან ვენახებიც კი შეიწირა. ამიტომაც როდესაც „ცენტრიდან" მოდის დადგენილება, რომელიც ქართველებს რაღაცას გვიკრძალავს, რაღაცას გვავალდებულებს, ან რაღაცის უფლებას გვაძლევს, უნდა დავფიქრდეთ, მივყვეთ თუ არა დადგენილებას.

ტიპიური ნიმუში იმისა, თუ როგორი ზიანი ადგება საქართველოს, როდესაც ვილაც ჩინოვნიკის მიერ „ცენტრში" მიღებული გადაწყვეტილება მექანიკურად გადმოგვაქვს ჩვენზე, არის კოლექტიური მებაღეობის საკითხი.

ამ საბაღე მეურნეობებით რუსეთში სურდათ სასურსათო პრობლემის გადაჭრას წახმარებოდნენ.

რუსეთი ვეებაა, იქ მიწა აურაცხელია, და თუ ქალაქის მოსახლეობა იმ მიწას დაამუშავებს, აქედან შეიძლება რამე გამოუვიდეთ კიდეც. მაგრამ ამ წამოწყების საქართველოზე გავრცელება მომაკვდინებელი შეცდომაა. საქართველო მცირემიწიანი ქვეყანაა და ამ მიწაზე ექსპერიმენტის ჩატარება, ინტელიგენტები ბოსტნეულის მოყვანით სასურსათო პრობლემას გადაუწყვეტენ თუ არა რესპუბლიკას, სარისკო ამბავია.

ექსპერიმენტი მართლაც სავალალოდ წარიმართა და თუ დროზე არ იქნა შეჩერებული (და სულ სხვა მხარეს მიმართული), კატასტროფა გარდაუვალია.

რას ველოდით და რა მივიღეთ?

შევხედოთ თბილისის მდგომარეობას. ამ კოლექტიურ მებაღეობებს მაშინ ექნებოდა ფასი, თუკი თბილისის ინტელიგენცია მიწის დასამუშავებლად დაიძვროდა იქით, საითაც ქართველობას უჭირს.

სინამდვილეში კი რა მოხდა?

საბაღე სახლები აშენდა და შენდება სულ სხვაგან. იქ, სადაც ეს არაფრით არ შეიძლებოდა მომხდარიყო და ეს მშენებლობები თვით იქცა რეალურ საფრთხედ თბილისისათვის.

აი, ზედ თბილისის საზღვართანაა მამკოდის ტყე, ამ ტყის დაცვა ყოველი თბილისელის ვალია, რადგან მისი დაცვით ჩვენ ვიცავთ ჩვენს თავს. ამ უშველებელ ქალაქს, სავსეს ათასნაირი მტვერითა და გამონაბოლქვით, ჟანგბადი რომ სჭირდება, მამკოდის ტყე დიდად გვეხმარება ამ საქმეში.

გარდა იმისა, რომ სასიცოცხლოდაა აუცილებელი თბილისელებისათვის ეს ტყე, მას სხვა დანიშნულებაც აქვს: შაბათ-კვირას თბილისელებს შეუძლიათ გავიდნენ ამ ტყეში, გაიყვანონ ცოლ-შვილი და დაისვენონ ბუნების წიაღში.

ამბობენ, ამ ტყეში ირემი არისო. არც ესაა პატარა ამბავი, ჩვენმა ბავშვებმა შემთხვევით ირემსაც თუ მოჰკრეს თვალი. სამშობლოს სიყვარული ასეთი, ერთი შეხედვით, უმნიშვნელო ამბებით იწყება.

ამ ირმის თუ სხვა მნიშვნელოვან მიზეზთა გამო მამკოდის ტყე ნაკრძალადაცაა გამოცხადებული.

და ყოველივე ამის შემდეგ, უნდა მოგახსენოთ, რომ მამკოდის ტყეს* განადგურების საფრთხე ემუქრება, რადგან ამ ტყეში უკვე ჩაუდგამთ უამრავი „საბაღე" სახლი და უამრავის ჩადგმას კიდევ აპირებენ.

პირდაპირ შეიძლება ითქვას, რომ ჩადენილია დანაშაული.

* მამკოდას ვამბობთ, გახაგები რომ იყოს რაზეა ლაპარაკი, უფრო ზუსტად, საქმე ეხება ყოფილ ხოდულ ვეჯინს და მის მიმდებარე ტერიტორიებს.

სახლების პატრონებს წინასწარ განზრახულ დანაშაულში ვერ დავდებთ ბრალს. მათ, ალბათ, ვერ გაითვალისწინეს ის შედეგები, რაც შეიძლება მოჰყვეს ჩვენს ქცევას, თუკი ხუთი მილიონი კაცი შეესევა საქართველოს ტყეებს და ყველა იქ ჩადგამს სახლს, სადაც მოეწონება.

არ ვიცი, კიდევ ვინაა მამკოდის ტყის „ამხანაგობაში", მაგრამ ის კი ვიცი, რომ იქ კინემატოგრაფისტებიც არიან. ზოგ მათგანს პირადად ვიცნობ და სრულიად დარწმუნებული ვარ, რომ სცოდნოდათ, რას სჩადიოდნენ, ნამდვილად არ გაერეოდნენ ამ საქმეში.

აბა, ვის უნდა, რომ პატივსაცემი კაცის სახელით კი აღარ დადიოდეს ქართულ სოფელ-ქალაქებში, არამედ საქართველოს ბუნების მტრად ქცეული იჯდეს იმ თავის „საბაღე-სატყეო" ბეტონში.

არ მინდა დავიჯერო, რომ იმ ჩემმა ნაცნობებმა იციან, რაც ამ წუთას ხდება მამკოდის ტყეში მათთვის გამოყოფილ ნაკვეთებში.

კინემატოგრაფისტები მუდმივად მოუცლელი ხალხია, ხან კინოგადაღებებზე, არიან, ხან ფილმის გახმოვანებაზე, ხან ფესტივალებზე, ხან მაყურებლებთან შეხვედრებზე, ამიტომაც იქნებ არც იციან, თუ როგორ ახორციელებენ მშენებლები საბაღე სახლების მშენებლობას.

ყოველ შემთხვევაში ვიცით, თუ რა განცდა დაეუფლა კინორეჟისორ რეზო ესაძეს, როდესაც მან თავისი თვალით ნახა, რაც ახლა ხდება მამკოდის ტყეში.

მინისტრთა საბჭოს მიერ ამ საკითხის შესასწავლად გამოყოფილ კომისიას მხილველებმა უამბეს, რომ როდესაც ბატონმა რეზომ ცეცხლწაკიდებული ტყე ნახა, თავი ვერ შეუკავებია და ბავშვივით ატირებულა კაცი. მან პირადად განუცხადა კომისიას, რომ უარს ამბობს მამკოდის ტყეში საბაღე ნაკვეთზე, რადგან მიაჩნია, რომ იქ სახლის აშენება დანაშაულია.

მინდა ვთხოვო მამკოდის ტყეში საბაღე ნაკვეთების მფლობელ ქართველ კინემატოგრაფისტებს, რომ მიჰბაძონ რეზო ესაძეს და გამოასწორონ თავიანთი უნებლიე დანაშაული.

კინემატოგრაფისტები საჩინო ხალხი ხართ, ყველა გიცნობთ და ბევრი გბაძავთ კიდეც. თუ ტყეებს გააჩანაგებთ, სხვებიც თქვენ მოგბაძავენ, ხოლო თუ იმ ადგილებში გაამაგრებთ ქართულ ფუძეს, სადაც გასაჭირია, კვლავ თქვენ მოგბაძავთ ხალხი.

აქვე მინდა გთხოვოთ:

ნურავინ დაიწყებს ლაპარაკს იმაზე, რომ იურიდიულად გაქვთ უფლება მაგ ნაკვეთებზე.

რასაკვირველია, ისე ვერ დაიწყებოდა ამ მასშტაბის მშენებლობა, თუკი დოკუმენტები არ იქნებოდა წესრიგში.

სამწუხაროდ, კაცი ვერ მოიგონებს ქვეყნისათვის საზიანო ვერავითარ საქციელს, რის დოკუმენტებით გამართლებასაც ვერ შესძლებს მსურველი. ასეა ჩვენში. ეს ყველამ კარგად ვიცით.

ამიტომაც მოგმართავთ, არა როგორც იურიდიულ პირებს, არამედ როგორც ქართველებს.

მივმართავ არა თქვენს ინტელექტს და განათლებას, არამედ თქვენს ქართულ გენსა და სისხლს, რომელიც ყველაზე უკეთ გრძნობს, რა არის ქვეყნისთვის კარგი და რა ცუდი.

ამაზე იფიქრეთ და არა იმაზე, რომ ტყის გაჩანაგებისთვის სუფთა დოკუმენტი გაქვთ.

ყოველთვის მოიძებნება გამყიდველი ქართველი, რომელიც „ცენტრიდან" წამოსულ დადგენილებას თავისი ჯიბის გასასქელებლად გამოიყენებს და არც დაფიქრდება იმაზე, ეს დადგენილება გულში გაყრილ კიდევ ერთ ხანჯლად რომ უქცია საქართველოს.

ყოველთვის მოიძებნება ქართველი, რომელიც ფეხებზე დაიკიდებს ტყესაც, ირემსაც, შვლის ნუკრსაც და თუ დასჭირდა, შვლის ნუკრის ქომაგსაც (ხომ გახსოვთ: „რომ შემეძლოს, იმ თქვენს ვაჟა-ფშაველასაც დავხვრეტდიო").

ამიტომ გთხოვთ პატიოსან ინტელიგენტებს, ნუ ისარგებლებთ მოღალატე მოხელეების კეთილგანწყობით.

იცოდეთ, რომ ეს კეთილგანწყობა ანგარებაზეა დამყარებული.

აბა, დაფიქრდით. „ცენტრის" სამსახურში ჩამდგარი დიდი მოხელე თვალს რატომ ხუჭავს, როცა მწერალი, კინორეჟისორი თუ მხატვარი მსუბუქ ავტომანქანას მიიღებს და ისე გაყიდის, რომ შიგ ერთხელაც არ ჩაჯდება. გაყიდის და ჩაიდებს ათიათასებს.

ათიათასის მომპარავს რატომ არ ერჩის ის მოხელე, თუკი დახლის მუშაკს, შვილების დედას სამი მანეთისთვის ციხეს უსჯის?

რატომ?

იმიტომ, რომ თქვენ, ვისაც იდეოლოგიასთან გაქვთ საქმე, სჭირდებით „ცენტრს". კრიტიკულ მომენტში, როდესაც ქვეყნის დამაქცევარი გვირაბია გასაყვანი, ან ხალხია დასაშოშმინებელი, ან ჯარია შემოსაყვანი, თქვენი თანადგომა სჭირდება „ცენტრს", რათა თქვას: აი, ხალხის სვინდისი — ინტელიგენცია ჩემს მხარეზეა, მაშასადამე, მთელი ხალხისთვისაც ასე სჯობია და ვერ გაგიგიათო. ამიტომაც ცდილობენ გიყიდონ მანქანებით, რომლისთვისაც რიგში არ გიწევთ დგომა; გიყიდონ სახელოსნოებით, რომლებიც ფაქტიურად დამატებითი საცხოვრებელი ფართია; გიყიდონ უკეთესი ხელფასით, ვიდრე აქვს საშუალო მოქალაქეს; გიყიდონ უცხოური „პაეზდკებით", მაღალი წოდებებით, თანამდებობებით, და სხვა მსხვილმან-წვრილმანებით.

მამკოდის ტყეში საბაღე ნაკვეთებიც მოსასყიდი ლუკმაა, ქართველო კინემატოგრაფისტებო!

და რამდენადაც უფრო მეტად ირღვევა ეკოლოგიური (ანუ ადამიანური) კანონები თქვენი მანდ ყოფნით, იმდენად უფრო მოსყიდულნი იქნებით, იმდენად უფრო გაებმებით „ცენტრის" მიერ დაგებმულ და მოღალატე ქართველის ხელით დაგებულ ხაფანგში.

როცა ნაყიდი ხარ; უკვე ხმაჩაგდებული ხარ. ველარაფერს ეტყვი ვერც ქართველ დიდ ძოხელეს და ვერც მის შორეულ ბატონს. თუ ხმის ამოღება დააპირე, ქურდბაცაცასავით წაგაპროწიალებენ და, მართალი გითხრათ, ახიც იქნება!

ახლა კი იმათთვის, ვინც მართალაც არ იცოდა და არც ახლა იცის, რომ მამკოდის ტყეში საბაღე სახლების აშენება არ შეიძლებოდა, მოვიტან რამდენიმე არგუმენტს (მე მხოლოდ ბუნების უბრალო გულშემატკივარი ვარ, სპეციალისტებს თუ ჰკითხავთ, ბევრად მეტს გეტყვიან).

პირველი: ყოველი ქალაქის ირგვლივ უნდა არსებობდეს ზონა, რომლის შიგნითაც არავითარი საბაღე სახლები არ უნდა აშენდეს. ეს ზონა ქალაქის საზღვრებიდან სულ ცოტა 25–30 კილომეტრამდე მაინც უნდა ვრცელდებოდეს.

მეორე: მამკოდის ტყე არის სახელმწიფო ნაკრძალი და ტყე-პარკი.

მოგმართავთ მამკოდის საბაღო ამხანაგობის გულუბრყვილო წევრებს. როგორ გგონიათ, მეგობრებო, ადვილია მიიღო იმის ნებართვა, რომ სახელმწიფო ნაკრძალში და ტყე-პარკში სახლები ააშენო? ან იქნებ ის გგონიათ, რომ ვინმეს ყელს გამოუწევ, შენი ჭირიმე, ამაშენებინეო და გაგიშვებენ? ნურას უკაცრავად! დარწმუნებული ბრძანდებოდეთ, იმ დოკუმენტში, რომელიც ოფიციალურად გაძლევთ კანონის ორმაგი დარღვევის უფლებას, უკვე გადახდილი შესაბამისი საფასური. ხოლო შემდეგში, როცა დასჭირდებათ, დამატებით თუ როგორ გადაგახდევინებენ საქმეში ჩახედულებსაც და ჩაუხედავებსაც, მაგას მერე შეიტყობთ.

დოკუმენტში, ცხადია, ყველაფერი რიგზე იქნება. ალბათ, ოსტატურად იქნება გვერდი ავლილი მესამე დაბრკოლებასაც: ტყეში სახლების აშენებისას ხეების მოჭრა რომ გახდება აუცილებელი.

ამიტომაც დოკუმენტში ალბათ, წერია, რომ სახლები შენდება თავისუფალ ადგილებში.

შემიძლია ისიც გამოვიცნო, რომ დოკუმენტში ისეთი პუნქტიც იქნება, რომლითაც სახლების მფლობელები ვალდებულებას იღებთ, ერთ ხესაც კი არ ჩამოვარდება ფოთოლიო.

მაგრამ რა შორია დოკუმენტიდან რეალურ ცხოვრებამდე! მით უმეტეს, ამ ჩვენს „საამურ" საბჭოთა საქართველოში.

ძმებო და დებო, ქართველო კინემატოგრაფისტებო, ადით, ნახეთ, რა ჭირად ჰქცევია თქვენი საბაღე სახლები მამკოდის ტყეს.

იქ უამრავი ხეა ბულდოზერით ამოთხრილი, ცულით გადაკაფული და ცეცხლით გადამწვარი.

თუ ნახავთ, დამერწმუნეთ, ყველა ჩანაფიქრს გვერდზე გადასდებთ და მაშინვე ყველას ერთად მოგინდებათ ფილმის გადაღება საქართველოს ბუნების მტრებზე.

იმას, რაც თქვენმა საბაღე სახლებმა უქნა (და რასაც აწი უზამს!) მამკოდის ტყეს, არ უზამდა მურვან ყრუ და ჯალალედინი...

ახლა კი აი, რა უნდა გითხრათ.

დავუშვათ, რომ მომხდარიყო სასწაული და მართლაც არც ერთი ხე არ დაზიანებულიყო თქვენი მშენებლობით. განა მაშინ კი გქონდათ უფლება საბაღე სახლების ტყეში ჩადგმისა?

არა გქონდათ!

„ცენტრში" მიღებული დადგენილებით შეიძლება ნებადართულია ტყეში მოშიშვლებულ ადგილებში სახლების აშენება, მაგრამ „ცენტრი" რუსეთის ტყეებს გულისხმობდა, ძმებო, ჩვენ კი ჩვენს ტყეებთანა გვაქვს საქმე.

ჩემზე უკეთ მოგეხსენებათ, რუსეთში იმხელა ტყეებია, მთელი საქართველო ჩაეტევა შიგ და მოშიშვლებული ადგილებიც იმ ტყეებს იმოდენა აქვს, თუ გინდა ქალაქი ააშენე შიგ.

ხოლო თქვენ რომ მამკოდის ტყეში ხეებს შორის პაწია მინდვრები გიპოვიათ, ტყის ბინადართ ეკუთვნით. კურდღელსაც ხომ უნდა ჰქონდეს პაწია ადგილი, რომ შეიკუნტრუშოს ხანდახან. ან თუ მართლაც არის მაგ ტყეში ირემი, ბალახის მოსაწიწკნი ადგილი არ უნდა ჰქონდეს?

სხვათა შორის, ცხოველებზე ზრუნვას მხოლოდ მათი სიყვარული არ გვაიძულებს.

ბუნებაში ბიოლოგიური წონასწორობაა.

კურდღელს სანავარდოს რომ მოვუსპობთ, წონასწორობას ვარღვევთ და ეს ამბავი შეიძლება ტყის დაღუპვით დასრულდეს.

ახლა კიდევ ერთი საკითხი.

შეიძლება რომელიმე თქვენგანი გულუბრყვილოდ შემომედავოს, ვყოფილვართ უცხოეთში და გვინახავს, იქაურ კინემატოგრაფისტებს ტყეში უდგათ ვილებიო.

კი, უდგათ, მაგრამ აბა, გაიხსენეთ. ტყეში თუ დგას შენობა, ჯერ ერთი ის ტყე მძლავრი ტყეა და მეორეც, იმ შენობის ირგვლივ რამდენიმე ჰექტარზე სხვა შენობა არა დგას.

სპეციალისტების მიერ ზუსტადაა გათვლილი, რომ ის კენტი ვილა იმ ტყეში არაფერს დააზიანებს და ლოკალურ კანალიზაციასაც ისე მოევლება, რომ გარემოს არ დააბინძურებს.

ამ ჩვენს მამკოდის ტყეში კი, ასობით სახლი ერთმანეთს რომ მიეწყობა, სხვა ამბავი დატრიალდება.

ამდენი ბეტონი და თუნუქი კეთილისმყოფელ გავლენას არ იქონიებს ტყეზე.

ხოლო რაც შეეხება კანალიზაციას, სავსებით დარწმუნებული შეგვიძლია ვიყოთ, რომ გარემოც დაბინძურდება და ბოლოსდაბოლოს ის წყაროებიც მოიშლება, რომლებსაც მამკოდის ტყე ასაზრდოებს.

ამ ყველაფერს ისიც დავუმატოთ, რომ წამხედურობით სულ მალე მაგ ტყეს სხვაც უამრავი მოაწყდება.

რომ მართლაც მოკლე ხანში მაგ ტყეს თქვენი მომბაძველები აავსებენ, ამის საბუთია შიგ შუა ტყეში ხეების ჩაკაფვით გაყვანილი ფართე გზები, რომლების ბოლოშიც საბაღე სახლების ახალი „კვარტლები" იგულისხმება.

დოკუმენტები იმათაც სრულ წესრიგში ექნებათ, ისინიც დადებენ პირობას, ერთ ხესაც არ ვავნებთო, სინამდვილეში კი...

ახლა კი იმათ, ვისაც ქართულ მთა-ბარზე შავი „ვოლგით" ან სხვა ტრანსპორტით გადაქროლებისას რომელიმე ტყიანი გორაკი მოეწონება და ზედ საბაღე სახლის წამოჭიმვას დააპირებს, ყველას ორი კითხვა უნდა დავუსვა:

პირველი. უნახავთ ან გაუგიათ, რომ როდისმე ქართველი გლეხი ტყეში შედიოდა და იქ სახლდებოდა, იქ ჰქმნიდა სოფლებს?

ცხადია, რომ არც გინახავთ ასეთი რამ და არც გაგიგიათ. ამიტომ გისვამთ მეორე კითხვას:

დაფიქრებულხართ, თუ რატომ არ შედიოდა და არ შედის ტყეში საცხოვრებლად ქართველი გლეხი?

იმიტომ, რომ ტყე არის ქვეყნად ადამიანის არსებობის ერთ-ერთი უმთავრესი საფუძველი.

ის გვაძლევს ჟანგბადს, ის გვაძლევს წყალს, ის ინახავს მიწას...

ქართველმა [illegible] ... რო[illegible] ტყეში საცხოვრებლად შესვლა ტყ[illegible] გააჩანაგებდა. ამიტომაც სახლდე[illegible] ბოდა მას შორიახლო.

გარდა იმისა, რომ გლეხი პატი[illegible] სცემდა ტყეს, როგორც საარს[illegible] ბო საგანს, მოწიწებითაც ექცეოდ[illegible] როგორც სილამაზის, სიწმინდისა [illegible] სიცოცხლის იდუმალების საწყ[illegible] ულს.

ამიტომაც უნდა ვუთხრა ქართ[illegible] ველ კინემატოგრაფისტებს და სხ[illegible] ინტელიგენტებს, რომ მათი ტყეშ[illegible] შესვლით უბრალოდ რაღაც კი არ [illegible] შავდება, არამედ იცვლება ათეულ [illegible] საუკუნეებში ჩამოყალიბებული ფი[illegible] ლოსოფიური მიმართება ქართველ[illegible] ადამიანისა ტყისადმი.

და რამდენ საწყენია, თუ ამა[illegible] იზამს ის, ვინც მოწოდებული[illegible] იყოს თანამედროვე საქართველო[illegible] სულიერ წინამძღოლთა შორის.

ვიცი, რომ ბევრი იმათგანი, ვი[illegible] საც ტყის დატოვებას მოვუწოდებ[illegible] მაშინვე დამეთანხმება, მაგრამ ზო[illegible] გი დაიწყებს არგუმენტების ძებ[illegible] ნას, რათა გაამართლოს თავისი გ[illegible] უმართლებელი ქმედება.

ისიც ვიცი, რას მოიტანენ მთა[illegible] ვარ არგუმენტად.

ჩემთვის კი არა ვზრუნავ, შვილე[illegible] ბისთვის მინდაო. სხვათა შორი[illegible] ამ არგუმენტით მართლდება ყვე[illegible] ლა ბოროტება, რასაც კი სჩადი[illegible] ახლა უგვანი ქართველები. ისინი[illegible] ვინც ქართულ მიწებს ჰყიდდნ[illegible] (და ჰყიდიან) და ისინიც, ვინც სხვ[illegible] სგან ფულებს იღებდნენ და ქართ[illegible] ველ ჭაბუკებს ავღანეთში უშვებ[illegible] დნენ, შვილებზე ზრუნვით იმართ[illegible] ლებენ თავს.

ამიტომაც უნდა გავარჩიოთ [illegible] საკითხი.

რატომ ვზრუნავთ შვილებზე?

თავისი პირმშო უყვარს ყოვე[illegible] ცოცხალ არსებას. ეს გახლავთ ბი[illegible] ლოგიური სიყვარული.

მისი საფუძველი ისაა, რომ შვი[illegible] ლი გაგრძელებაა მშობლის არსე[illegible] ბობისა.

ინსტინქტი ჰკარნახობს მგელ[illegible] რომ უნდა იზრუნოს თავის ლეკვ[illegible] ზე, მერე ეს ლეკვი იქცევა მგლა[illegible] და ის თავის ლეკვზე იფიქრებს...

ცხოველთა სამყაროს [illegible] თებელი სწორედ ესაა. [illegible] რული და ზრუნვა მთავრდება [illegible] მომავალთა პირველ თაობაზე. [illegible] ლიშვილებზე ცხოველები არა [illegible] ნავენ.

ადამიანი სწორედ იმით განირჩ[illegible] ვა ცხოველისაგან, რომ მას უყვარ[illegible] არა მარტო შვილები, არამედ შვ[illegible] ლიშვილებიც, რომლებსაც შეიძლ[illegible] ბა ვერ მოესწროს და შვილიშვილ[illegible] თა შვილიშვილებიც, რომლებსა[illegible] ნამდვილად ვერ ნახავს თვალით.

ადამიანი არაა მხოლოდ ბიოლო[illegible] გიური არსება, ის თავისი სამშობ[illegible] ლოს მოქალაქეა.

ქართველ მოქალაქეს თავი წა[illegible] მოუდგენია იმ ჯაჭვის ერთ რგ[illegible] ლად, რომელიც ათეული საუკუნ[illegible] ების იქიდან იწყება და რომელსა[illegible] ბოლო არ უნდა ჰქონდეს.

ამიტომაც ჭეშმარიტ ქართველ[illegible] თავის შვილზე ზრუნვისას თავი[illegible] შვილთაშვილებიც ახსოვს. ის პაწი[illegible] ქართული მდინარიდან იმდენ თევ[illegible] ამოიყვანს ანკესით, რამდენის შე[illegible] ლებაც აქვს ამ მდინარეს. დინამი[illegible] ტით ბევრის დახოცვას კი მოა[illegible] ხერხებდა, რათა თავისი შვილი ე[illegible] თიორჯერ გამოეძღო, მაგრამ ა[illegible] ხომ შვილიშვილს ერთი ლიფსიტა[illegible] აღარ ერგება, შორეულ შთამომ[illegible] ვალზე რომ აღარაფერი ვთქვათ.

ქართულ მიწას გადამთიელს [illegible] მიჰყიდი, იმ ფულით შენს საყვარე[illegible] სქელდუნდულებიან შვილს მოხა[illegible] შულ ჯინსებს კი უყიდი, მაგრამ მ[illegible] შვილს მიწა რომ აღარ ექნება, [illegible] თილა გაისქელებს გავას? კი კარგ[illegible] შვილს ტყეში რომ აგარაკს აუშ[illegible] ნებ, მაგრამ შვილიშვილს რომ მა[illegible] კოდის ტყის ადგილას ხრიოკი დ[illegible] ხვდება და უჟანგბადოდ სული შე[illegible] ხუთება?

ამიტომაც შვილებზე ზრუნვი[illegible] უზნეო საქციელი ვერ გამართ[illegible] დება.

ქართველი, რომელიც შორეუ[illegible] შთამომავალზე არა ფიქრობს, არ[illegible] ქართველია და არც საერთოდ ად[illegible] მიანი.

და აქ ერთიც უნდა ვუთხრათ [illegible] თომც შვილებზე გადაგებულებს.

თვალი გაახილეთ, ძვირფასებო, დააკვირდით თქვენს შვილე[illegible] ბევრი თქვენგანი აღმოაჩენს, [illegible] თქვენს შვილებს უზნეობის ფა[illegible] მიღებული შემწვარ-მოხრაკული[illegible] აღარ უნდათ.

დიახ, სხვა ახალგაზრდობა [illegible] დის!

მოდის თავისუფალი საქართვე[illegible] ლოს მაცნედ და თქვენგან დაგრ[illegible] ყებულ სალოცავებს უდგება მც[illegible] ლად.

(დასასრული მე-8 გვ.)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რამდენ კილოგრამ ხორცად ღირს კაცის სიცოცხლე?

...ინამდებარე დოკუმენტი წარმოადგენს რეკომენდაციას იმის ...გაზე, თუ როგორ და რა პროპორციით უნდა მოხდეს რადიო...ური ხორცის შერევა ძეხვეულში, ანუ იმის თაობაზე, როგორ ...ა მოხდეს ადამიანთა ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის გაწირვა ხორცის ეკონომიის მიზნით. როგორ მოვექცეთ რადიოაქტიური ნივთიერებით მოწამლულ ხორცს, რომელიც ასეული ტონობით ინახება ჯერ კიდევ საქართველოში? დავმარხოთ ჩვენს ტერიტორიაზე? პასუხი ერთადერთია:

დავუბრუნოთ ეს ხორცი იმას, ვინც იგი გამოგვიგზავნა!

...ოკუმენტი რუსულია და მისი სხვა ენაზე თარგმნა, ცხადია, მის ავტორებს არუგულისხმიათ. ვბეჭდავთ მას მისსავე ენაზე, უცვლელად. მკითხველს ბოდიშს ...ით რომ ჩვენს ქართულ გაზეთს ამით ქართული ტექსტის რამდენიმე სვეტი მოვაკელით.

...РЕКОМЕНДАЦИИ

...О ИСПОЛЬЗОВАНИЮ МЯСНОГО СЫРЬЯ С СОДЕРЖА...ЕМ РАДИОАКТИВНЫХ ВЕЩЕСТВ В ПРЕДЕЛАХ ОТ ...10^{-7} ДО $1 \cdot 10^{-6}$ КИ/КГ, НА ВЫРАБОТКУ КОЛБАСНЫХ ИЗДЕЛИЙ НА 1986 г.

...РЕБОВАНИЯ К СЫРЬЮ

...а производство колбас...х изделий используют сы...е в охлажденном и размо...женном состоянии.

...ясо в тушах, полутушах, ...твертинах и субпродукты ...двергают радиометрическо... контролю.

...амороженное мясо направ...ют на размораживание в ...ответствии с действующей ...хнологической инструкци... Охлажденное и разморо...енное мясо промывают ...оточной водопроводной во...й (температура 15—20°С) ...применением форсуночно...точных устройств или из ...лангов в течение 3—5 ми...т.

...а выработку колбасных ...делий используют все ви...ы субпродуктов, кроме вы...ени, селезенки, легких и ...б говяжьих.

...одготовку субпродуктов ...изводят в соответствии с ...йствующей технологической ...нструкцией, после чего их ...мывают проточной водо...водной водой (температу...15—20°С) в течение 40—...минут, при периодическом ...ремешивании.

...ясное сырье после про...вки при необходимости ...двергают зачистке.

...зделка, обвалка и жиловка сырья

...роцесс осуществляют в ...ответствии с действующими ...хнологическими инструк...ями по производству кол...асных изделий без выделе...ия мясокостного сырья на ...готовление суповых набо...ов, рагу, пищевой кости, ...сной массы и другой пи...евой продукции. Кости, хря...и, технические зачистки ...правляют на производство ...ухих кормов.

...асса кусков мяса и шпи...после жиловки должна ...ть не более 1.000 граммов.

...одготовка пряностей, ...ций, оболочек и других материалов

...одготовку пряностей, спе..., муки, казенната натрия, оболочки и других материалов осуществляют в соответствии с действующими технологическими инструкциями.

II. ТЕХНОЛОГИЯ ПРОИЗВОДСТВА ВАРЕНЫХ КОЛБАС

ПРОМЫВКА СЫРЬЯ

Куски жилованного и разобранного по сортам мяса закладывают в емкости и промывают проточной водопроводной водой в течение 2—3 минут при непрерывном перемешивании.

Посол и созревание сырья

Посол мяса производят в кусках рассолом плотностью 1,017 г/см³ при соотношении рассола и сырья 3:1. Продолжительность выдержки сырья в рассоле составляет 2—3 суток. Замену рассола осуществляют ежесуточно.

Посол шпика производят аналогичным способом.

Температура воздуха в камере посола должна быть не ниже 0°С и не выше 4°С.

Промывка сырья после посола и созревания

Промывку мяса в кусках производят в емкостях проточной водопроводной водой в течение 2—3 минут при непрерывном перемешивании, шпика — холодной водой из шланга.

Стекание воды с сырья

Стекание воды с сырья осуществляют в течение 15—20 минут на стеллажах с использованием решеток.

Сырье после посола, промывки и стекания воды подвергают радиометрическому конторлю.

Колбасные изделия, соответствующие требованиям временных допустимых уровней содержания радиоактивных веществ в продуктах питания, питьевой воде, лекарственных травах (суммарная бета — активно утвержденных Минздравом СССР 30 мая 1986 года № 129 — 252/ДСП (прилагаются), направляют в реализацию. Допустимый уровень содержания радиоактивных веществ (РВ) для мяса и мясных продуктов $1 \cdot 10^{-7}$ Ки/кг.

Колбасные изделия с повышенным содержанием РВ направляют на переработку в продукцию, изготавливаемую из нормального мяса, в количестве до 3% к массе сырья сверх рецептуры в соответствии с действующей нормативно - технической документацией.

Упаковка, маркировка, транспортирование и хранение вареных колбасных изделий

Указанные операции осуществляют в соответствии с действующей нормативно-технической документацией.

III. ТЕХНОЛОГИЯ ПРОИЗВОДСТВА ЛИВЕРНЫХ КОЛБАС

ВЫМАЧИВАНИЕ СЫРЬЯ

Субпродукты (за исключением вымени, селезенки, легких, губ говяжьих), свиную шкурку и соединительную ткань вымачивают в воде (температура 18—20°С) в любых емкостях при периодическом перемешивании в в течение 24 часов со сменой воды через 12 часов. Этот процесс производится в охлаждаемых помещениях с температурой 0+4°С.

Варка, бланширование, охлаждение и разборка мясного сырья

Указанные операции осуществляют в соответствии с временной технологической инструкцией по производству ливерных колбас, утвержденной Минмясомолпромом СССР 16 декабря 1982 года. При этом соотношение сырья и воды при бланшировке и варке составляет 1:4. Бульон от варки утилизируют. Охлаждение печени и почек производят в проточной воде в течение 15—20 миунт.

Сырье после разборки подвергают радиометрическому контролю. в пределах докустимых норм ($1 \cdot 10^{-7}$ Ки/кг) в реализацию, превышающих допустимые нормы — на производство сухих кормов.

Упаковка, маркировка, транспортирование и хранение колбасных изделий

Указанные операции осуществляют в соответствии с действующей нормативно-технической документацией.

IV. ТЕХНОЛОГИЯ ПРОИЗВОДСТВА ШПИКА СОЛЕНОГО

ПРОМЫВКА ИСХОДНОГО СЫРЬЯ

Шпик хребтовый и боковой с толщиной в тонкой части (без учета толщины шкурки) не менее 3 см и массой не более 1.000 граммов промывают проточной водопроводной водой температурой 15—20°С в течение 15—20 минут.

Посол

Метод посола — мокрый. Шпик заливают рассолом плотностью 1,087 г/см³ при соотношении рассола и сырья 3:1. Температура сырья и рассола должна быть 2—4°С. Продолжительность посола составляет 7—10 суток при температуре помещения не более 4°С. Через 5 суток посола рассол заменяют.

Остальные операции производят в соотношении с действующей технологической инструкцией.

Промывка

Промывку осуществляют проточной водопроводной водой температурой 15—20°С в течение 15—20 минут.

Стекание

Стекание воды осуществляют на стеллажах в течение 30—60 минут при температуре окружающей среды 2—4°С.

После стекания воды готовый продукт подвергают радиометрическому контролю, по результатам которого отдел производственно - ветеринарного контроля предприятия (ОПВК) определяет направления использования продукта: в пределах допустимых норм ($1 \cdot 10^{-7}$ Ки/кг) в реализацию, превышающих допустимые нормы — на выработку вареных колбас, изготовляемых без применения мяса с повышенным содержанием РВ.

Упаковку, маркировку, транспортирование и хранение осуществляют в соответствии с действующим ОСТом 49 38—85.

V. КОНТРОЛЬ ПРОИЗВОДСТВА

Контроль производства производят в соответствии с действующими технологическими инструкциями с обязательным учетом следующих особенностей.

Разделку, обвалку, жиловку, промывку, посол мяса и субпродуктов с повышенным содержанием радиоактивных веществ осуществляют в условиях, исключающих контакт с нормальным сырьем.

Радиометрический контроль сырья и продукта производят методом толстослойных источников на установке ДП-100 и других приборах в соответствии с утвержденной методикой. Результаты замеров фиксируют в журнале по каждому виду и партии продукта.

Качество готовой продукции по содержанию влаги, соли, нитрита, крахмала оценивают стандартными методами.

Санитарную обработку помещений, технологического оборудования, инвентаря и других инструментов производят в соответствии с действующей инструкцией по дезактивации технологического оборудования производственных помещений предприятий мясной промышленности.

Промывание воды, отработанный рассол и бульон от варки сырья с повышенным содержанием радиоактивных веществ разбавляют водой допустимого уровня РВ и сливают в канализацию.

Контроль за содержанием радиоактивных веществ в продукции и выдача разрешений на ее реализацию производятся в порядке, установленном решением совместного совещания Госагропрома СССР и Минздрава СССР 28 мая 1986 года (протокол прилагается)

Разработано:

директор ВНИИМПа
В. И. ИВАШОВ,
старший научный сотрудник ВНИИМПа
Е. В. ЛАБЕЦКИЙ.

Согласовано:

заместитель начальника Отдела по производству и переработке продукции животноводства
А. В. ИГНАТЕНКО,
начальник Главного управления ветеринарии с государственной ветеринарной инспекцией
А. Д. ТРЕТЬЯКОВ.

...სიტყვა – ყველას

...დია წერილი ...საქართველოს სახალხო ...რონტის გამგეობას

...ჩვენს უახლოეს სხდომაზე გან...ველად გთავაზობთ სამ პრა...ულ (მავანთათვის იქნებ რამ...დმე მიუღებელსა და მოულო...) წინადადებას, რომელიც ამ ...ზე, ვფიქრობ, სახალხო ფრონ... და მისმა თანამგრძნობმა პა...ებმა, საზოგადოებებმა, ცალკე... ჯგუფებმა ერთ-ერთ ღონის...დ უნდა დაისახონ.

... თავისი ხანგრძლივი არსებო... მანძილზე კომუნისტურმა პა...მ სრული განუკითხაობის, დი...ორული ერთმმართველობის, ...ტიკური ცვლილებებისა და ...ებანო თვითნებობის პირობებში არათუ ვერ შეასრულა თავისი ფალსიფიცირებული დაპირებანი უძლეველი, ბედნიერი, დემოკრატიული და სამართლებრივი სახელმწიფოს შექმნის შესახებ, არამედ ერთ დროს ძლიერი სახელმწიფოები და ხალხები სრული პოლიტიკური, ეკონომიკური, ეროვნული და ეკოლოგიური კატასტროფის წინაშე დააყენა და სისტემატურად, საშუალოდ ყოველ 15 წელიწადში ერთხელ (რითაც ფაქტიურად უარყოფილი ან დისკრედიტირებულია საბჭოთა ხელისუფლების მთელი ეპოქა 1917-იდან 1985 წლამდე!) წინამორბედ მონარქთა გინების ფონზე ფარისევლურ ბოდიშს უხდის ყალბი ლოზუნგებით გონდაბინდულ თავის მრევლს „უნებლიედ" დაშვებული გაუთავებელი შეცდომების, გადახრების, კულტის, რევიზიონიზმის, ვოლუნტარიზმის, უძრაობის, ცრუმოძრაობის, რეპრესიების, სიღატაკისა და უუფლებობის გამო! ამიტომ დადგა დრო **მოეწყოს კომუნისტური პარტიის სახალხო სასამართლო**, სადაც ბრალმდებელი იქნება უკლებლივ ყველა მოქალაქე, მათ შორის სხვადასხვა მიზეზებით ცდუნებული პარტიულები! საჭიროს უმაღლეს ზომად უნდა განისაზღვროს ერთმმართველი კომპარტიის დაშლა, უმდაბლეს ზომად — ოპოზიციური პარტიების შექმნა.

2. იმის გამო, რომ ამიერიდან კომუნისტური პარტია არ საჭიროებს რეზერვის მომზადებას, დაუყოვნებლივ უნდა გაუქმდეს კომკავშირი და თავისი ძლიერი ბაზა გადასცეს სამოქმედოდ საქართველოს პატრიოტთა კავშირს, რომლის შესაქმნელადაც უკვე ყველა პირობა არსებობს.

3. რაკი სახალხო ფრონტის პროგრამის გამზიარებელ მამულიშვილთა უპირველეს საზრუნავს დემოკრატიული საქართველოს სრული დამოუკიდებლობის აღდგენა წარმოადგენს, აუცილებელია ახლავე (დღესვე!) მივმართოთ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს (რომელიც ამ ბოლო ხანებში საკმაოდ ენერგიულად გვპირდება და გვარწმუნებს, რომ მთლად ფიქტიურად და უიმედოდ არ იარსებებს...), მაღალკომპეტენტური სპეციალისტების თანადგომით დღის წესრიგში დააყენოს საერთაშორისო ისტორიულ გამოცდილებაზე ორიენტირებული პროგრამის შემუშავება ეკონომიკურად და პოლიტიკურად დამოუკიდებელი საქართველოს ამა თუ იმ ქვეყნებთან სასინჯი ურთიერთობის შესახებ. აქ უპირველეს პრაქტიკულ ნაბიჯად მესახება პოტენციალურად ხელსაყრელ სახელმწიფოებთან პოლიტიკურ მოლაპარაკებათა გამართვა (ვაჭრობა, კულტურული ურთიერთობები, სამხედრო ხელშეკრულება-გარიგებანი და თავდაუსხმელობის გარანტიები, ეროვნული დიპლომატიური კადრებისა და საელჩოების საკითხი).

პირველი და მეორე წინადადების გაზიარების შემთხვევაში ამ საკითხების საკავშირო მასშტაბით დაყენებისა და გადაწყვეტის მიზნით საქართველოს სახალხო ფრონტის თავმჯდომარეს ვთხოვ საკითხის დასმის წესით ჩვენი მოსაზრებანი გააცნოს მოკავშირე რესპუბლიკებში არსებულ სახალხო ფრონტის თავმჯდომარეებს.

მე, რა თქმა უნდა, კარგად მესმის, რომ ე. წ. საჯაროობის პირობებში ყველაფრის თქმისა და მოთხოვნის უფლებას გვაძლევენ, გარდა ზემოთშემოთავაზებული წინადადებებისა, რომელთაც სხვანაირად „საბჭოთა მაზოლზე" ფეხის დადგმაც ჰქვია, მაგრამ ახლა ჩვენ უკან დასახევი გზა აღარ გვაქვს. უკან უფსკრულია... „ჩვენ უნდა ჩვენი ვშვათ მყოობადი!.."

ამირან კალაძე.
მწერალი, სახალხო ფრონტის წევრი.

ზოგი რამ იარლიყების შესახებ

...ჩვენს არეულ, აფორიაქებულ, შიშით, იმედით, როგორც იქნა აშკარად გამოხატული ოცნებით დატვირთულ დროში — დროში, როდესაც კუთვნილი ადგილი უნდა ეკავა ერთიანი და დამოუკიდებელი, დემოკრატიული და განათლებული საქართველოს იდეას — გაისმის, ჩემის ფიქრით, ჩვენდა სავალალოდ ღირსების აზრებიც და ვაი, რომ ეს აზრები წიგნიერ ადამიანთა წრიდანაც მოდის. უნდა ვთქვა გარკვევით, ეს შენიშვნა დაძაბულობას დიდად პატივსაცემი ქალბატონის, შესანიშნავი მწერლის, ნაირა გელაშვილის ორმა წერილმა, რომელიც გამოქვეყნდა გაზეთ „ქართულ ფილმში". ორივე წერილში, რაღა თქმა უნდა, თანამედროვეობისათვის ჩვეული კრიტიკული პათოსით გაიჟღერა ცნება „ნეობოლშევიზმმა". „აბა, ჩემო მანასო, ხან ისე და ხან ასეო" — ხან ორჯონიკიძეს ეხვეწებოდით სამოსელის კიდეში დაბნეული ყვავილით, ხან უდრტვინველად გავრბოდით საარჩევნო უბნებში ხმის მისაცემად, ახლა სიცილ-ხარხარით დავდიოდით საშვიდობომზრო და საოცნებოთიან-მიერლო დემონსტრაციებში, ალილუიებში და თბილისობებში მონაწილეობის მისაღებად, ახლა კი, როცა საშუალება მოგვეცა, ყველაფერს, რაც არ მოგვწონს, „ნეობოლშევიზმს" ვწამებთ და „ნეობოლშევიზმის" სახელით განვაქიქებთ, წყევლა-კრულვას ვუთვლით და ანათემას გადავცემთ. ახლა საზოგადოებაში ისეთი აზრიც გავრცელდა, თითქოს ეროვნული მოძრაობა უწიგნური ბნელეთია, რომელიც უპირისპირდება და გათელვით ემუქრება განათლებულ, წიგნიერ ინტელიგენციას, — ინტელიგენციას, რომლის რჩეული ნაწილიც სრული სიჩუმით გულგრილად ხვდებოდა იმ ფაქტს, რომ ხელისუფლება პარტიისა და ხალხის ურყევი ბლოკის წევრად აცხადებდა ყოველ ჩვენთაგანს და ყოველი ჩვენთაგანის სახელით ცდილობდა მსოფლიოს მოტყუებას, ალპობდა ხალხს საპყრობილეებში და საუკეთესო მოქალაქეებს აძევებდა ქვეყნიდან! იპყრობდა ჩეხოსლოვაკიას, სისხლს ღვრიდა ავღანეთში და, ხალხის ცნობიერი ნაწილის დუმილითა თუ თვალსაჩინო საზოგადოებრივი ადგილის მოპოვებისას გამოვლენილი მლიქვნელობით, საკუთარი დაუსჯელობითა და უზომო შესაძლებლობით გოგოხებულ, ცინისამოსს ახალ თარგებს იგონებდა მორიგი ორდენისათვის ადგილის გამოსაძებნად. მაგრამ მოსახლეობის წიგნიერ ნაწილს უნდა ესმოდეს, ალბათ, მის მიერ ნახმარი ყოველი სიტყვის, ჩვენს შემთხვევაში კი — ცნება „ნეობოლშევიზმის" მნიშვნელობა!

„ნეობოლშევიზმი" ნეო-ბოლშევიზმს ანუ ახალ-ბოლშევიზმს ნიშნავს. ეს ნიშნავს იმას, რომ ახლებური ფორმით გამოვლინდა ძველი ბოლშევიკური იდეალები. ბოლშევიკები წარმოადგენდნენ სოციალ-დემოკრატების იმ ნაწილს, რომელიც ძალადობის გზით ცდილობდა კომუნიზმის — „ირამის" აშენებას დედამიწაზე — აშენებას ისეთი სახელმწიფოს მეშვეობით, სადაც აღმზრდელობითი პროცესის იარაღად მუშტი, ჩექმა და ტყვია იხმარებოდა, ხოლო საზოგადოებრივი ურთიერთობა ყაზარმის მოდელზე იყო აგებული; ყაზარმისა, სადაც ყველაფერი ყველას ქონებად იყო გამოცხადებული და სინამდვილეში არავის არაფერი არ გააჩნდა.

რამდენადაც ცნობილია მიტინგებზე გამოტანილი ლოზუნგებიდან და არაოფიციალური გამოცემებიდან, ყველა პარტია დღეს ითხოვს ერთს — საქართველოს დამოუკიდებელ სახელმწიფოს, მრავალპარტიულობას, საკუთრების ფორმათა გაფართოებას, ე. ი. სახალხო-ეროვნული მოძრაობის ყველა რაზმის მიზანი მკვეთრად განსხვავდება სტალინ-ტროცკისა თუ სხვათა მოთხოვნებისაგან: უნდა ითქვას, რომ, განსხვავებით პალესტინელი არაბებისაგან, ქართული ეროვნული მოძრაობის მონაწილენი და მეთაურები ქვებსაც კი არ ესვრიან არავის და სრული კატეგორიულობით მოითხოვენ, რომ ბრძოლას ჰქონდეს მშვიდობიანი ხასიათი. გამოდის, რომ ლოზუნგის „ბოლშევიკურობისთვის" საკმარისი ყოფილა მოთხოვნის საყოველთაობა და მისი აქტიური გამოხატვა? ე. ი. ერთ მშვენიერ დღეს ყველამ რომ კონსტიტუციური მონარქიის შემოღება მოვითხოვოთ საქართველოში და ამისათვის ახალგაზრდობამ შიმშილობა დაიწყოს, ჩვენთვის შესაძლებელი გახდება ნეობოლშევიკების სახელის შერქმევა? ლოზუნგი „არც ერთი თურქი არ უნდა შემოვიდეს საქართველოში" და „არც ერთი ლტოლვილი — საქართველოში", როგორც ამას ქ-ნი ნ. გელაშვილი აცხადებს, ბოლშევიკურია? უნდა მთგახსენოთ, რომ სწორედ ბოლშევიკებმა მისცეს სამხრეთ საქართველო და საინგილო თურქებს, ერთი ეთნონომით — აზერბაიჯანელით — გააერთიანეს საქართველოში მცხოვრები ყველა თურქმენი და მაჰმადიანი მესხებიც კი „მონათლეს" თურქებად თუ აზერბაიჯანელებად. ე. ი. ეს ლოზუნგიც არაბოლშევიკურია.

თუ ამას მივიღებთ მხედველობაში, შეუძლებელია არ გამოვიტანოთ დასკვნა, რომ ქ-ნი ნ. გელაშვილის მიერ ნახმარი ტერმინი „ნეობოლშევიზმი" მხოლოდდამხოლოდ პოლემიკური — და არა არსებითი — მნიშვნელობისაა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ თამამად შეგვეძლო შაჰ-აბასიც და მთიელთა იძულებით მომაქცევარი ქართველთა პირველი ქრისტიანი მეფე მირიანიც კი არქაულ ბოლშევიკებად გამოგვეცხადებინა. ვფიქრობ, რომ ჩვენს აფორიაქებულ დროში ამ ტერმინის ესოდენ უზუსტოდ ხმარება და ესოდენ უსაფუძვლო ბრალდება მიზნად ისახავს წიგნიერების პრეტენზიის მქონე მასის (ეს კი სიმრავლითაც ნამდვილად მასაა) აღგზნებას და მიმართვას ყველა იმათ წინააღმდეგ, ვისაც არ უნდა თურქის მომრავლება საქართველოში. ვისარგებლებ შემთხვევით და ვიტყვი, რომ ახალგაზრდობის საწინააღმდეგოდ მიმართული კიდევ ერთი მოარული ბრალდება — უწიგნურობის ბრალდება — სინამდვილეში არაა სწორი, სამართლიანი. ადამიანის, თუ შეიძლება ასე ვთქვათ, შეფასებისას ნამდვილ კრიტერიუმად მის მიერ წაკითხული წიგნების რაოდენობა ჭეშმარიტ ქრისტიანებს არასდროს არ გამოუყენებიათ. სახარებაში ვერ ნახავთ ვერსად, რომ ოცდაერთი წიგნის წამკითხველი მეტად ყოფილიყოს შექებული, ვიდრე ოცის. პირიქით კი, იცოცხლეთ: საკმარისად ხშირია მწიგნობართა და ფარისეველთა განქიქება. განათლება, როგორც თვითონ სიტყვა მიგვანიშნებს, ღვთაებრივ სისრულესთან სიახლოვეს, ღმერთისა და ადამიანის სიყვარულით ცხოვრების უნარს გულისხმობდა და არა ბეჭითი მეცადინეობით მიღებულ დიპლომსა თუ სამეცნიერო ხარისხებს. რაღა თქმა უნდა, იდეალური შემთხვევაა, როდესაც ადამიანი წიგნიერიცაა და განათლებულიც. მაგრამ გულწრფელად რომ ვილაპარაკოთ, აკადემიურ თუ პროფესიით ინტელიგენტურ წრეებში ასეთების პოვნა გაგვიჭირდება. ხოლო რაც შეეხება წიგნიერებასთან შეუღლებულ ფსევდოქრისტიანობას, (ახლა ცოტაღა დარჩა პოეტი, მწერალი თუ მეცნიერი, წარამარა რომ არ ახსენებდეს ღმერთს თუ ღვთისმშობელს), იგი უფრო დამანგრეველი ძალაა, ვიდრე ქ-ნი ნაირას მიერ მითითებული ფსევდოქრისტიანობასთან შეუღლებული „ნეობოლშევიზმი". თუ ვნებით ატაცებულმა ადამიანმა შეიძლება დალეწოს ირგვლივ ყველაფერი და მოკლას მოყვასი, ხელში ჯვრის დამკავებელი ფარისეველი მწიგნობარი განამტკიცებს უზნეო, გადაგვარებულ და ყველაფერს შეგუებულ საზოგადოებას. კაცის კვლა კი თანაბრად ხელეწიფება როგორც ერთს, ისე მეორეს.

ახლა თურქებსაც მივხედოთ. ჩვენი ოცნება, სურვილი და მიზანია დამოუკიდებელი და დემოკრატიული ქართული სახელმწიფოს აღდგენა. ამ სახელმწიფოში უნდა ეცხოვრებოდეს და კარგადაც ეცხოვრებოდეს ქართველსაც და არაქართველსაც, კომუნისტსაც და არაკომუნისტსაც, ათეისტსაც და მორწმუნესაც, შეძლებულსაც და ღარიბსაც, ყოველ ადამიანს, მაგრამ სახელმწიფო ჩვენ გვჭირდება როგორც ქართველი ერის გადარჩენის უპირველესი საშუალება, ერისა, რომლის ფიზიკურ არსებობასაც უკანასკნელ დროს, ჩვენდა სამწუხაროდ, დაემუქრა იმპერიის შენარჩუნება-განმტკიცების მოსურნე ძალის მიერ შეგულიანებული თურქიც, ოსიც და „აფხაზიც". ამდენად, ჩვენ გვინდა, რომ მომავალ ქართულ სახელმწიფოში ქართველის გვერდით უკლებლივ ყველა არაქართველმაც იგრძნოს თავი კარგად. ასევე სურთ ინგლისის, საფრანგეთის, გერმანიის და სხვა სახელმწიფოთა მესვეურებს. იქ, როდესაც აღმოსავლეთი დაემუქრა ინგლისს, მმართველებმა შემოიღეს რამდენიმე სახის მოქალაქეობა; როდესაც არაბთა რაოდენობამ შეაწუხა ფრანგები, ხალხი აღუდგა არაბებს; როდესაც თურქებმა დაიწყეს გერმანიაში გერმანელების შევიწროება დასაქმების რიგ სფეროებში, ხალხმა აქაც გამოიღო ხელი. ამდენად ჩვენ, ვინც დავკარგეთ ტაო-კლარჯეთი, სოჭის ოლქი, ლორე-ტაშირის ნაწილი და აღმოსავლეთი კახეთი (საინგილო), უნდა ვიზრუნოთ იმაზე, რომ ქართველების სისხლი არ დაიღვაროს მესხეთის, ჩვენი სახელმწიფოს ფარგლებში დარჩენილ ნაწილშიც.

საქართველოში ცხოვრების ყველა მსურველმა უნდა იცოდეს, რომ ჩვენს ქვეყანაში მშვიდობასა და საქართველოს ეროვნულ ინტერესებს ვერავინ დათმობს, და მესხეთი თურქეთში არ უნდა ეშლებოდეს.

ქართველებს ვერავინ დააბრალებს თურქების გასახლებას მესხეთიდან 1944 წელს (იმავე ღამეს ანალოგიური გასახლება მოხდა სომხეთიდანაც). სინამდვილეში ისინი გაასახლა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის მთავრობამ. ასევე ქართველებს ვერავინ დააბრალებს თურქების ამოჟლეტას უზბეკეთში. როდესაც გვეყოლება ეროვნული ჯარი, როდესაც საქართველოს მკვიდრი საქართველოს მოქალაქე იქნება, როდესაც ქართული ენა მართლაც რომ სახელმწიფო ენა იქნება საქართველოში, როდესაც საქართველოში ჩასახლების მოსურნე იძულებული იქნება დაეკითხოს ამ ქვეყნის მთავრობას და არა სხვას, ანუ საქართველო სრულფასოვან სახელმწიფოდ გარდაიქმნება — მხოლოდ მაშინ შეგვეძლება ჩვენ მსჯელობა — სამართლისა და ჩვენი ერის ინტერესთა დაცვით — საქართველოში ამა თუ იმ პიროვნების მოსვლის, თუ მოუსვლელობის საკითხზე და მაშინ, ალბათ, საქართველოში დასახლების უფლება ექნებათ ყველა იმ ეთნიკურ თუ რელიგიურ ჯგუფებსაც, რომლებიც მოისურვებენ აქაური კანონებით ცხოვრებას, თუ მათი რაოდენობა ხიფათს არ შეუქმნის ქართველი ერის არსებობას (ხომ ცნობილია, რომ ამერიკის შეერთებულმა შტატებმაც კი შეზღუდა ემიგრანტთა მიღება).

ჩვენ ქრისტიანები ვართ და უნდა დავეხმაროთ ყველა უბედურსა და გაჭირვებულს — დარბეული თურქი ან ქართველი იქნება ის თუ ქურთი (ყველა სხვა ქვეყანაშიც, მათ შორის თურქეთშიც), უნდა ვიზრუნოთ იმაზე, რომ ამ უბედურქმნილმა ადამიანებმა კარგად იცხოვრონ ბელგოროდის, ვორონეჟის, კალინინის, კურსკის, ორიოლის და სმოლენსკის ოლქებში, გავუწიოთ მათ მატერიალური დახმარებაც, რათა მშვიდობით გადაიტანონ მათს თავს დამტყდარი ახალი განსაცდელი. და თუ აღმოვაჩენთ მათ შორის ქართველს და არა სტალინისნაირ თუ სარვაროვისნაირ, ან თუნდაც ბულატ ოკუჯავასნაირ ნაქართველარს, რა თქმა უნდა, მივცეთ იმედი იმისა, რომ ერთობლივი მეცადინეობით აღმდგარ ქართულ სახელმწიფოში მასაც საკადრისი პატივი მიეგება.

გიორგი მარჯანიშვილი

დაუფიქრდ[...] ეროვნული [...] მამებო!

(დასასრული)

მამკოდის ტყეში ვილაც[...] აპირებს საბაღე სახლი ე[...] ნანგრევებს მიადგას და წ[...] თა სასაფლაოზე პომიდორი [...] ნოს, ამას ჩვენი შვილები ვე[...] წონებენ.

დაფიქრება მართებს „შე[...] მზრუნველ" უფროს თაობ[...] ტომ დააარსეს ჩვენმა ახა[...] დებმა მაინცდამაინც ქრისტ[...] მოკრატთა კავშირი?

იქნებ ამით სწორედ იმ[...] უნდათ, რომ „ზევით" და „[...] ში" კი არა, სხვაგანაა ადგი[...] დაც უნდა ვეძებოთ ზნეობა [...] მარიტება?

და ბოლოს.

ყოველთვის, როცა სიონშ[...] დივარ, აუცილებლად გავივლ[...] ლმე ერთ კედელთან. კედლ[...] რას საფლავის ქვაზე ის გვა[...] რია, რომელიც მე მეუგო ჩ[...] ნაპრებისაგან. ქვის ქვეშ [...] მსახური განისვენებს. და მ[...] რია, და ვამაყობ, რომ ჩემს[...] საც უდევს წვლილი ჩვენი [...] განმტკიცებაში.

ფრთხილად, ქართველო ი[...] გენტებო! იფიქრეთ იმაზე, [...] დარჩება თქვენი სახელი და [...] იცოდეთ, რომ თქვენი შთა[...] ლები არ იამაყებენ დიდი ხ[...] მდეა თქვენს (ანუ თაეიან[...] რებს რომ აღმოაჩენენ მა[...] (ვეჯინის) სპბალე ამხანაგობი[...]

მინაწერი:

რასაც აქ ვიტყვი, შემეძლ[...] რილში ჩამერთო, მაგრამ მინდ[...] ლოს და ცალკე ვთქვა.

ქართულმა ინტელიგენციამ[...] ხელ და სამუდამოდ უნდა გ[...] რომ ევროპისა და ამერი[...] სპილო ხიბრიყვეა. კალენდარზ[...] იქაც და ჩვენთანაც 1989 წელ[...] ნუ გვიქმნის ილუზიას, რომ [...] და ისინი ერთსა და იმავე [...] ვცხოვრობთ. იმათ მთავარი [...] ნული საკითხები გადაწყვეტი[...] მოგვარებული აქვთ [...] სუფალი ქვეყნის შვილები [...] არაფერი მათ თავისუფლ[...] ემუქრება. ჩვენ კი... ნუ[...] ხედავთ რამდენი მტერი და [...] ნი ხიფათი გვემუქრება სიკვდ[...]

როგორ შეიძლება ქართ[...] კინორეჟისორმა ამერიკელის [...] რების წესს მიჰბაძოს, რო[...] ამერიკელებს თავისთან [...] უფლებების დარღვევის პაწა[...] ანხებილა აქვთ სადარდებელი, [...] კი იმის ძალაც კი არ შეგვწე[...] ჩვენს ჰაბუკებს რუსულ ჯარ[...] კვდილი ავარიდოთ.

მხოლოდ წელს ორმოცდა[...] მეტი კუბო გამოგვიგზავნეს. ორმოცდათოთხმეტი ჭაბუ[...] გაიხსენეთ ცხრა აპრილს [...] პული ქალიშვილებიც!

საბჭოთა არმიაში სამსახუ[...] მი პროტესტის ნიშნად [...] მჯდომარე აქცია დაიწყეს [...] ლმა ჭაბუკებმა. მათ ამით [...] დადეს. დაუპირისპირდნენ უხეშ ძალას.

ნუთუ დღესაც არხეინად გრძობთ ჩვეულ ცხოვრებას, [...] ველო ინტელიგენტებო? ნუთუ დღეს არ შეგვრცხვე[...] ფუნებაზე ფიქრის?

გურამ პეტრიაშ[...]
12 ოქტომბერი, 19[...]

რუსლან მიქაბერიძე

უხუფთოო ილეთებით
კაცზე გულს რომ გაგიციებს,
პოლემიკა გაუმართავთ
„ვიციებს" და „არვიციებს",
არა წმინდა მიზნის გამო,
არც ვინ მართალს არ იძიებს,
ეს კაცნი მისთვის უნდათ
ამ ბიჭებს და ამ ბიძიებს,
რომ ერთმანეთს აზომებენ
სახალხო ამბიციებს.

ისტორიკოსებს

მოგმართავთ ქართველ ისტორიკოსებს,
რომ ჩაჰკირკიტებთ ამ ჩვენ ანალებს,
რუსს, ოსს და აფხაზს — ყველა
მოცილეს,
უთხარით რამე, ამ ჩემანალებს.

პარტიულებს

მალე ქენით, სანამ დროა,
ზედა გახდა სანამ ქვეში,
გადაყარეთ მანდატები
ისტორიის ნაგავეში.

●

აშკარა მხოლოდ ისაა,
საქმე რომ კარგად არ მიდის,
პოლიტპროგნოზიც ისე გვაქვს,
როგორც პროგნოზი ამინდის.

●

ნუთუ მისთვის, რომ გაერკვე
ქვეყნის კარგსა და ავში,
უთუოდ უნდა კეტი და
ბარი დაგარტყან თავში!

●

გაგეცინება პირდაპირ:
ვინც ფლობს ამ საქმელ ადგილებს,
ვინც პარტბილეთით შოულობს
ვოლგას, აგარაკს და ბინებს.
ჩვენს დასანახად სუფრასთან
ისიც პარტიას აგინებს.

მიწის გამყიდველებს

რაც სისხლის ფასად გადარჩა
უთანასწორო ომებში,
ის ურცხვად ფულზე გაყიდეს
პარტიის რაიკომებში.

ეპიგრამებ[...]

რედ[...]
მამუკა ფაჩუაშ[...]

საქართველოს კპ ცკ-ის გამომცემლობის შრომის წითელი დროშის ორდენოსანი სტამბა, 380096, თბილისი-96, ლენინის ქ. № 14. იბეჭდება ოფსეტური წესით საგ[...]
ფასი 50 კ[...]
კრიპუსში, ხოშარაულის 29. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 18